

BIBLIOTHECA
SCRIPTORUM MEDII RECENTISQUE AEVORUM

REDIGIT LADISLAUS JUHÁSZ, SZEGED (HUNGARIA)

SAECULUM XVI.

BARTHOLOMEUS FRANKFORDINUS
PANNONIUS

OPERA
QUAE SUPERSUNT

EDIDIT

ANNA VARGHA

MCMVL. — EGYETEMI NYOMDA, BUDAPEST

BIBLIOTHECA
SCRIPTORUM MEDII RECENTISQUE AEVORUM

REDIGIT LADISLAUS JUHÁSZ, SZEGED (HUNGARIA)

SAECULUM XVI.

BARTHOLOMEUS FRANKFORDINUS
PANNONIUS

OPERA
QUAE SUPERSUNT

EDIDIT

ANNA VARGHA

MCMVL. — EGYETEMI NYOMDA, BUDAPEST

EXCUBEAT TYFOGRAPHIA LEOPOLDI BARTOS, SZEGED

INTRODUCTIO.

I. — *De vita scriptisque* Bartholomei Frankfordini Pannonii**.*

a) *Vita.*

De Bartholomei¹ Frankfordini² Pannonii³ vita tantum perpauca, quae ex operum eius dedicationibus et epistolis colligi possunt, novimus. — E nomine familiae eius Frankfordinae⁴ originis fuisse et in Hungariam migrasse conicitur⁵; fieri potest, ut Bartholomeus noster iam in Hungaria, etquidem fortasse Budae⁶ natus sit. Annum natalem 1490. fuisse suspicamur, nam in universitate Viennensi a. 1515. magister factus est⁷; Viennae cum humanistis Collimitio (Tanstetter), Iohanne Acher, Victore Gamp, Volfgango Pidinger et praecipue Ursino Velio et Ioachimo Vadiano⁸ amicitia coniungebatur, a quibus stimulatus et ipse humanista esse voluit⁹. Et primum *Batrachomyomachiam* Homeri a Ioanne Capnione (Reuchlin) in Latinum versam et a Vadiano 1510. editam iterum publici iuris a. 1516. fecit¹⁰, quam editionem cognato suo¹¹ Michaeli utriusque iuris doctori, praeposito Colocensi et canonico Albae Regalis¹² dedicavit, cui etiam Ursinus Velio suum carmen dedicatorium¹³ addidit¹⁴. Budam c. a. 1517. reversus tres epistolas¹⁵ ad Ioachim Vadianum scripsit, quarum primam a. 1517. exeunte vel proximo ineunte¹⁶, duas posteriores mensibus Martio et Aprili a. 1518. misit. In prima epistola Bartholomeus scribit se ludi magistrum¹⁷ Budae esse; in secunda hortatur Vadianum, ut quendam tristissimum casum caneret, e quo elucet Bartholomeum nostrum sensisse se spiritum poeticum non habere; in tertia de quodam opere suo facit mentionem, quod per Vadianum limandum et edendum rogat. Quod manuscriptum certe Comoedia Gryllus et Certamen vel alterum, cui postea alterum adiunxit, fuit. Comoedia igitur Gryllus, quam Georgio marchioni Brandenburgensi, et Certamen, quod Georgio Szatmári episcopo Quinqueecclesiensi dedicavit, certe a. 1519.¹⁸ in lucem edita sunt. Nescimus, quo anno Romam¹⁹ profectus sit, unde a. 1522. revertitur. Tunc Selmecbányae (Selmecbánya) morabatur, unde epistolam ad Georgium N. notarium Crembniciensem (Körmöcbánya) scripsit, in qua cum Conrado Cordato, qui eo tempore in oppidis metallicis Hungariae septentrionalis Lutheranismum propagabat, amicitia coniunctus et ipse doctrinam Lutheri sequentem se ostendit. Bartholomeus igitur una cum Ursino Velio primum cognatum suum Michaeli praeposito, deinde Georgium marchionem Brandenburgensem et Georgium Szatmári²⁰ episcopum Quinqueecclesiensem sibi patronum conciliare contendebat, tum novae religioni adhaesus et patronos relinquere et ludimagistratu Budensi abdicare coactus est. De posterioribus vitae annis nihil habemus. — Credi non possunt alia quoque opera ab eo esse composita; quaedam certe epistolae perierunt vel adhuc latent.

* De vita scriptisque Bartholomei Frankfordini Pannonii profusius scripsimus cum extracto Germanico in hac dissertatione: Bartholomeus Frankfordinus Pannonius (in periodico: Archivum Philologicum — Egyetemes Philologiai Közlöny, Budapest, t. LXIII. (1939.), pp. 65—74. — Eadem dissertatio separate impressa: Budapest, 1939.

** Scriptor noster ordine chronologico his nominibus nominatur et se scribit: 1. Bartholomeus Franck. Budensis (comm. 7.), 2. Bartholomeus Frankfurter Pannonus (l. 1, 1.), 3. Bartholomeus F. (IV. 1, 1.), 4. Bartholomeus F. P. (IV. 2, 1.), 5. Bartholomeus F. Magister (IV. 3, 5.), 6. Bartholomaeus Pannonus (ll. 1, 1.; III. 1, 1.), 7. Bartholomaeus Francforder (comm. 8.), 8. Bartholomeus Frankfordinus Pannonius (IV. 4, 8.): sub his nominibus sine dubio scriptor noster intelligendus est.

¹ Bartholomeus: in autographis manuscriptis BSC (IV. 1, 1; 2, 1; 3, 5; 4, 8) et in libro impresso f (l. 1, 1; 2, 11). — Bartholomaeus: in solo libro excuso s (ll. 1, 1; III. 1, 1).

² Frankfordinus: in autographo manuscripto C (IV. 4, 8). — F.: in autographis manuscriptis BS (IV. 1, 1; 2, 1; 3, 5). — Frankfurter forma Germanica in libro impresso f (l. 1, 1). — Deest libro excuso s (ll. 1, 1; III. 1, 1).

³ Pannonius: in autographo manuscripto C (IV. 4, 8). — P.: in autographo manuscripto S (IV. 2, 1). — Pannonus: in utraque editione fs (l. 1, 1; ll. 1, 1; III. 1, 1). — Deest manuscriptis autographis BS (IV. 1, 1; 3, 5).

⁴ Certe civitas Frankfordia ad Oderam (et non ad Moenum) sita esse intellegitur, cum qua civitate Hungaria ab a. 1477. maiorem necessitudinem habuit.

⁵ Michael enim cognatus Bartholomei a. 1516. iam praepositus Colocensis et canonicus Albae Regalis factus est. (V. comm. 12.)

⁶ Bartholomeus in matriculis universitatis Viennensis Bartholomeus Franck. Budensis inscriptus est. (V. Schrauf, op. c. et comm. 7.). Fieri potest, ut Bartholomeus non Budae natus sit, sed postea ibi habitaverit. — Quidam, ut Jankovich (op. c.) et post eum Nagy (op. c.), Klimes (op. c.), Horváth (op. c.) Bartholomeum nostrum, nescimus, quibus indicis, Poseniensis originis, Kemény (op. c.) autem externae, certe Frankfordinae fuisse arbitrantur. (Jankovich dissertationem primum Posenii publici iuris fecit.)

⁷ E carmine dedicatorio Ursini Velii ad Michaelem praepositum Colocensem et canonicum Albae Regalis scripto (App. II. 9.) Bartholomeum nostrum, cum a. 1516. Batrachomyomachiam edidit. iuvenem fuisse intellegimus. Non igitur de nostro scriptore facit Muczkowski mentionem, cum quendam Bartholomeum de Frankfordia a. 1490. baccalaureatum factum memorat. Fieri potest, ut hic Bartholomeus pater nostri Bartholomei fuerit. — Ceterum Creizenach (op. c., p. 52. nota) Bartholomeum nostrum recte baccalaureatum fuisse dicit, nam certum est nostrum scriptorem fuisse illum Bartholomeum Franck. Budensem, qui secundum Carolum Schrauf (op. c.) a. 1515. Vindobonae officiis magistri functus sit (cf. IV. 3, 5 et Annot. Crit. IV. 3, 5., ubi M. certe magistrum significat, quamquam non Bartholomeus F. magister, sed Magister Bartholomeus F. scribendus esset). In epistola quoque Ursini ad Vadianum scripta Bartholomeus magister nominatur (cf. comm. 8.).

⁸ V. IV. 1—3. — Creizenach op. c. — Amicitiam Bartholomei nostri praecipuam cum Ursino Velio carmen dedicatorium Ursini ad Michaelem praepositum et canonicum scriptum (App. II.) et epistola eiusdem Ursini ad loachimum Vadianum missa teslantur (Arbenz, op. c., vol. I., epist. 124., p. 223.: Salutas Sebastianum Hinc archidiaconum admoneasque, ut suis in litteris magistrum Bartholomaeum Francforder, iucundissimum mortalem, meo nomine peramice, quoties scripserit, salutet).

⁹ V. inferius notam 20.

¹⁰ V. inferius editionem f. — Permulti falso versionem Batrachomyomachiae Bartholomeo nostro attribuerunt (Trausch, op. c. p. 55.; Toldy, op. c. p. 66.; Abel, opp. cc. Reinhardtstoeltner, op. c.; Szilágyi, op. c. p. 566.; Horváth, op. c. p. 258.), cum et nomen Ioannis Capnionis (Reuchlin) vertentis versioni praescriptum esset (cf. App. I. lit. Annot. Crit.) et editio Bartholomei editioni principi versionis Capnionis ad verbum concordaret, sicut nos ambas editiones contulimus (v. editionem r). Szinyei (op. c. col. 644.) versionem Batrachomyomachiae Ioannem Capnionem Bartholomeo dedicasse credit.

¹¹ Quo affinitatis vinculo sint coniuncti, ignoratur.

¹² Denis (op. c. p. 153.) et post eum Horváth (op. c. p. 258.) erronee credunt Michaelem utriusque iuris doctorem, praepositum Colocensem et canonicum Albae Regalis et Michaelem vicarium Quinqueecclesiensem, de quo posteriore Valentinus Cybeleius in Opusculo de laudibus et vituperio vini et aquae (Valentinus Cybeleius Varasdiensis, Opera, ed. M. Révész. 1939. [Bibliotheca Scriptorum Medii Recentisque Aevorum] Opusculum 2.) facit mentionem, eandem personam fuisse, nam versio Batrachomyomachiae mense Iunio a. 1516. excusa est, Opusculum autem Cybelei eodem anno exeunte scriptum et proximo anno ineunte impressum certum esse creditur (Denis, op. c. p. 153.; dedicationem Cybeleius pridie Idus Ianuarias [sc. 1517.] scripsit: ed. sup. mem. Dedicatio, 11.), immo, si, ut certo credimus, Michael utriusque iuris doctor, praepositus Colocensis et canonicus Albae Regalis, cui versionem Batrachomyomachiae Bartholomeus noster dedicavit, et Michael praepositus Colocensis et doctor utriusque iuris, ad quem Nicolaus Oláh quattuor epistolae annis 1529—30. scripsit (Nicolai Oláh Codex Epistolaris, ed. Arnoldus Ipolyi, Budapestini, 1876., pp. 15., 93—94., 104—05., 105—06.), eadem persona fuerunt, tunc plane credi nequit Michael utriusque iuris doctor, praepositus Colocensis et canonicus Albae Regalis et Michael vicarius Quinqueecclesiensis eadem persona fuisse, nam Michael utriusque iuris doctor, praepositus Colocensis et canonicus Albae Regalis post aliquot (3—4) menses vicarius Quinqueecclesiensis et postea iterum utriusque iuris doctor, praepositus Colocensis esset factus. — Trausch (op. c.) in dedicatione Bartholomei nostri ad versionem Batrachomyomachiae scripta virum quendam Bornemissam (bornemissa: [qui] vinum non bibit) laudibus elatum fuisse Iacobum Pisonem scribit; Abel (op. c. 1880.) Trauschium refutat, errorem autem non emendat; Horváth (op. c. p. 258.) hunc virum Bornemissam Iohannem Bornemissam fuisse dicit. Quia in dedicatione Bartholomei nostri ad versionem Batrachomyomachiae scripta nulla mentio de Bornemissa fit, Trausch et post eum Abel et Horváth dedicationem Bartholomei et Opusculum Valentini Cybelei (v. superius comm. 12.) in quo Iohannes Bornemissa memoratur (144.), adnotationem Michaelis Denis (op. c. p. 153.) editioni Bartholomei nostri de Michaele ascriptam (op. c. p. 153.; v. inferius comm. 13.) non recte intellegentes confundant, nam Ludovici regis non solum Georgius marchio, sed Iohannes Bornemissa quoque nutricius fuit.

¹³ App. II. — Thienemann (op. c.) et post eum Horváth (op. c. p. 258.) Bartholomeum nostrum patronum Ursini Velii fuisse dicunt, quod neque e dedicatione (ubi Velius Bartholomeum iuvenem modestum nominat), neque ex epistola Velii (in qua ad Vadianum scripta Bartholomeum per Sebastianum Hincio peramicum salutet. v. comm. 8.) elucet, nec Bauch (op. c.) id memorat; Bartholomeus et Velius amici erant et Bartholomeus amicum Velium cognato suo Michaeli commendavit. — Item Thienemann dicit Bartholomeum praepositum Colocensem fuisse: Thienemann Bartholomeum cum Michaele commutasse videtur.

¹⁴ Sub titulo huius editionis Batrachomyomachiae haec leguntur: Sequitur aliud carmen iocis et facetiis refertissimum. Szabó et Hellebrant credebant hoc carmen „aliud“ ad Comoediam Gryllum (II.) et ad Certamen (III.) attinet, quae opuscula Bartholomeus una cum versione Batrachomyomachiae edere voluit. Quae opinio non recta est, nam Comoedia Gryllus et Certamen non sunt carmina, ceterum Batrachomyomachiam Vietor, Comoediam autem Gryllum et Certamen Singrenius excuderunt. — Hoc aliud carmen non est aliud, quam ipsa Batrachomyomachiae versio, nam praesertim eo saeculo in usu fuit opera in eadem forma impressa statim ab ordine praestituto colligare. Nimirum haec singula opera posterius alterum ab altero divisa sunt. Editioni Batrachomyomachiae quidam liber carmen continens praecedebat, nam de Batrachomyomachia ut de alio carmine fit mentio. Quae de causa dedicationis tres quoque in fine libelli collocatae sunt.

¹⁵ IV. 1—3. Quae si tres epistolae certo autographas, licet in iis nomen nostri scriptoris in tribus formis: Bartholomeus F. P. et Bartholomeus F. M. inveniantur, cum quarta epistola autographa comparamus, sine dubio hae tres epistolae Bartholomei quoque autographae sunt. Goldest, quippe qui de nostro scriptore nihil noverat (in indice collectionis epistolarum Vadiano missarum in Bibliotheca Bremensi servatae), epistolam I. Bartholomei Facii esse scribit, quem sequitur Creelius (Briefe an Vadian, in periodico Aemania. Bonn. t. II. (1874.), p. 53., ep. 74.). Falso, nam Facius a. 1457.

mortuus est. — Arbenz tres epistolas primum (op. c. t. I., p. 214.) Bartholomeo Fontio Veneto, deinde (op. c. t. III., p. 167.) Bartholomeo Fontio, Matthiae regis Hungariae bibliothecario, postremo (op. c. t. VII., p. 178.) eiusdem nominis filio Bartholomaei Fontii attribuit, nam epistolae 2. secunda manu „Bartholomeus Fontius“, tertia manu „Bartholomeus Fontius medicus“ inscripti sunt. Falso, nam Bartholomeus Fontius Venetus, quantum comperiri potuit, nunquam Budae morabatur, minime autem a. 1518., praeterea secundum investigationes recentissimas (Ioh. Ninck. *Arzt und Reformator Vadian, St. Gallen, 1936.*) Vadianus Bartholomeo Fontio Veneto tantum c. a. 1530 amicitia coniungebatur; denique plane aliam scripturam epistolae 1—4. Bartholomei scriptae monstrant, atque epistolae Bartholomei Fontii Veneti a. 1533. scriptae; Bartholomeus Fontius, Matthiae regis Hungariae bibliothecarius iam anno 1513. mortuus est; ceterum Bartholomeus Fontius sacerdos sine liberis vita decessit.

¹⁶ Quia in epistola 2. Bartholomeus ad Vadianum scripsit (2. 1.) se proxime ad eum litteras misisse, fortasse recte epistola 1. epistolae 2. praeposita est: Arbenz (op. c. t. I., p. 225.), quia epistola 2. 12. Martii a. 1518. scripta est, epistolam 1. fortasse iure a. 1518. missam dicit, nos a. 1517. exeunte v. a. 1518. ineunte scriptam credimus.

¹⁷ Bartholomeus enim in epistola 1. (1.) scholastica negotia commemorat.

¹⁸ Terminus, ante et post quem Comoedia Gryllus et Certamen scripta et edita sunt, intra annos 1516. et 1521. est, nam Ludovicum regem (II. 1. 11.; a. 1516. — patre Uladislao II. mortuo — Ludovicus II. rex factus est) et Georgium Szarmári episcopum Quinqueecclesiensem (III. 1. 1.; Georgius a. 1521. archiepiscopus Strigoniensis electus est) nominat. Quia in epistola 3. (2.) die 21. Aprilis a. 1518. scripta Bartholomeus quoddam manuscriptum Vindobonam missum memorat, hoc manuscriptum vel Comoediae Grylli vel Certaminis vel utriusque ea de causa paene pro certo a nobis habetur, quia Bartholomeus, quantum scimus, praeter dedicationes et epistolas tantum Comoediam Gryllum et Certamen composuit et nihil aliud, et ipse enim sensit se spiritum poeticum non habere (cf. IV. 2. 1.). E quibus coniectura fieri potest Bartholomeum haec duo opuscula vel ineunte anno 1518. vel saltem hoc toto anno composuit et vel hoc anno vel proximo Vindobonae apud Singrenium per amicos excudi curavit. — Bartholomeus in ep. 4. rogavit Vadianum, ut carmen eius (sc. Vadiani) quoque libello adiungat; hoc carmen libello nunc deest. Fieri potest, ut Bartholomeum quoddam opus Vadiani, quod Gallus pugnans inscribitur et a. 1514. editum est, vel Ursini, quod Zelotypus inscribitur et a. 1516. in lucem prodit ad Certamen componendum hortatum sit. (Denis, op. c. pp. 114. et 334.) — Non est igitur mirum, si epistola 3. Bartholomei usque ad hoc tempus ignota Denis (op. c. p. 334.) et post eum Toldy (op. c. pp. 64. nota), Hoffmann (op. c. p. 210., nota 376.) et Horváth (op. c. p. 258.) haec duo opuscula intra annos 1516. et 1521. edita praeuerunt; Apponyi (op. c. Hung. p. 114., Ger. p. 116.) item libellum post a. 1520. et ante a. 1521. posuit; Fraknoi (op. c.) aequae, ac Denis, intra annos 1516. et 1521., Szilágyi (op. c. p. 556.) in annum 1520. ponunt, sed non ambobus opusculis, tantum de Certamine loquuntur; Jankovich (op. c.) annum 1517., Szabó et Hellebrant (op. c. p. 69.), qui opus Guilelmi Fraknoi citant, et Iosephus Fögel (tantum de Certamine; opp. cc. 1911. et 1913.) et Kárdos (op. c.) annum 1516. fuisse affirmant. Alexander Fögel (op. c.) tantum de Certamine et Iosephus Fögel (op. c. 1917.) tantum de Comoedia Gryllo sine anno loquuntur. — Nagy (op. c.) Michaellem Denis secutus Certamen intra annos 1516. et 1521., posuit, Comoediam Gryllum autem falso in annum 1515., tanquam si non una in libello, sed separatim in duobus libellis apparuissent. Qui error ita prodit, ut Nagy de opere Chelidonii, quod Disceptatio Voluptatis cum Virtute inscribitur et a. 1515. apparuit, dicens paginas 38., 89., 149. operis Michaelis Mayer (Wiens Buchdruckergeschichte, Wien, 1882—83.) et paginas 137. et 201. operis Michaelis Denis (op. c.) falso Bartholomeo nostro, non autem Chelidonio adiunxerit

¹⁹ Bartholomeus non de Roma, sed Babylone loquitur. Secundum Vincentium Bunyitay (op. c.) [et post eum Hanuy (op. c.) et Horváth (op. c.)] de Babylone Roma ut sedes paganitatis intellegenda est, sicut apud scriptores antiquos invenitur, qua significatione praesertim Lutherani uti potuerunt.

²⁰ Iosephus Fögel (op. c. 1911.), Alexander Fögel (op. c.), Klimes (op. c.), Hoffmann (op. c.).

B) Scripta ad nostram aetatem remansa (ordine chronologico).

Editio *Batrachomyomachiae* Homeri Ioanne Capnione (Reuchlin) metaphraste (App. I.) cum dedicatione (I. 1.) et carmine dedicatorio (I. 2.) ad Michaellem utriusque iuris doctorem, praepositum Colocensem et canonicum Albae Regalis scriptis et carmen dedicatorium Ursini Velii ad eundem Michaellem (App. II.). — A. 1516.

Epistolae tres ad Ioachimum Vadianum scriptae (IV. 1—3.). — 1.: a. 1517. exeunte vel 1518. ineunte, 2—3.: a. 1518.

Comoedia *Gryllus* (II. 2.) cum dedicatione praemissa ad Georgium Brandeburgensem scripta (II. 1.) et *Vigilantiae* et *Torporis Certamen* (III. 2.) cum dedicatione praemissa ad Georgium Szatmári episcopum Quinqueecclesiensem scripta (III. 1.). — C. a. 1519.

Epistola ad Georgium N. notarium Crebniciensem (IV. 4.). — A. 1522.

*II. — De codicibus et editionibus.**a) Codices (et editiones ex his codicibus editae).*

B — Brema, Staatsbibliothek. Manuscr. a. 8. 231., chart. — Manuscriptum epistolam solam (IV. 1.) Bartholomei autographam, etquidem 1—7 in recto, 8. in verso folio continet.

a — Epistolam primum edidit Arbenz (op. c. t. I., pp. 224—25.).

S — Sanctus Gallus (St. Gallen in Helvetia), Stadtbibliothek. Manuscr. Vadiana, t. XI, 13. et I., 119. — Manuscriptum epistolas duas (IV. 2. et 3.) Bartholomei autographas continet. Epistola IV. 2, 1—5. Vadiana XI. 13r., et 6.: 13v.; in 13v. sub titulo secunda manus scripsit: Bartholomeus Fontius; in eodem folio superiore dextro tertia manus scripsit: Bartholomeus Fontius medicus. Epistola IV. 3, 1—5.: Vadiana I. 119r. et 6. 119v.

a — Epistolas primum edidit Arbenz (op. c. t. III., pp. 166—67. (IV. 2.) et t. I., pp. 213—14. (IV. 3.).

C — Crebnicia (Kremnitz in Slovacia; Hungarice Körmöcbánya), Városi Levéltár (Archivum Urbanum). Fasciculus: Religionaria; Fons. 19., fasc. 1., nr. 26. — Manuscriptum solam epistolam (IV. 4.) Bartholomei autographam continet, etquidem 1—9. in folio recto et 10. in verso.

m — Primum edidit Tivadar (Theodorus) Botka in periodico *Magyar Sion* (Sion Hungaricum), Esztergom, t. V. (1867.), p. 124—25.

- t — Secundum edidit idem Botka: Barsmegye monographiája (Monographia comitalus Barsiensis), Aranyosmárot, 1884., pp. 123—24. ex editione m.
- v — Tertium edidit Bunyitay (op. c. pp. 57.) ex editione m.
- h — Quartum ediderunt Ábel—Hegedüs (op. c. 1903., pp. 34—35.) e codice C.

b) *Editiones (et editiones ex his editionibus editae).*

- f (rj*) — 1516., Vindobona. — A_{1r}: Homeri Batrachomyomachia, hoc est, bellum ranarum et murum Ioanne Capnione Phorcensi metaphraste. Sequitur aliud carmen iocis et facetiis refertissimum. — A_{1v}—B_{3r}: App. I. B_{3r}—v: I. 1. — B_{3v}: I. 2. — B_{4r}: App. II. et Impressum Viennae Pannoniae per Hieronymum Viatorem (sic pro Vietorem) mense Iunii anno MDXVI. — B_{4v}: vacuum.
- s — C. a. 1519., Vindobona. — A_{1r}: Bartholomaei Pannoni comoedia Gryllus et eiusdem inter Vigilantiam et Torporem dialogus; monogramma Singrenii typographi Vindobonensis. — A_{1v}—2r: II. 1. — A_{2v}—B_{1r}: II. 2. — B_{1v}: Vigilantiae et Torporis Virtute arbitra Bartholomaei Pannoni certamen. — B_{2r}: III. 1. — B_{2v}—3v: III. 2. — Exemplarum in Bibliotheca Apponyiana (in Bibliotheca Musei Nationalis Hungarici, Budapest) servatur. Singula exemplaria Denis (op. c. p. 335.) in Bibliotheca Windhagiana (nunc Vindobonae) et Creizenach (op. c.) Cracoviae visa memorant.
- h — Post editionem s totum librum ediderunt Ábel—Hegedüs (op. c. 1903., pp. 21—23.: II. 1.; 23—30.: II. 2.; 31.: III. 1.; 31—33.: III. 2.)
- k — Partem quandam Certaminis Kardos redactor (op. c., pp. 100—04.: III. 2., 3—43.) una cum versione Hungarica edidit secundum editionem h.

III. — *De nostra editione.*

Si textu manuscriptorum (autographorum) vel editionum (originalium) deviavimus, Annotationibus Criticis fideliter ascripsimus. — Batrachomyomachiam ideo nunc iam tertium edi-

* In Annotationibus Criticis littera r significavimus variantes lectiones editionis Batrachomyomachiae a Capnione translatae, quam Vadianus a. 1510. Vindobonae apud Hieronymum Vietorem (editio rara in bibliotheca Musei Nationalis Hungarici invenitur) in lucem protulit et Bartholomeus noster in edenda Batrachomyomachia fundamento posuit. — Littera j signavimus in Annotationibus Criticis correctiones Adami Jungmair, qui — ut credimus — eodem saeculo multis in locis textum Batrachomyomachiae a Bartholomeo editae in eo exemplari correxit, quod in Bibliotheca Apponyiana (in Bibliotheca Musei Nationalis Hungarici) n. 114. asservatur. (V. Apponyi o.c.)

dimus, quia ea Stephanus Taurinus Olomucensis in carmine epico, quod Stauromachia (in hac Bibliotheca Scriptorum Medii Recentisque Aevorum nova editio nunc excuditur) inscribitur, et alii humanistae quoque in operibus condendis usi sunt.

IV. — Bibliographia.

Denis, Michael: Wiens Buchdruckergeschicht bis MDLX. Wien, 1782., pp. 152—53., 334—35.

Wallaszky, P. (Páulus: Pál): Conspectus reipublicae litterariae in Hungaria. Budaë, 1808., p. 167.

Trausch, Joseph Schriftstellerlexikon oder biographische Denkblätter der Siebenbürger Deutschen, Kronstadt, 1868., t. I., p. 55.

Jankovich, Miklós (Nicolaus): A magyarországi játékszínekről (De ludis scaenicis in Hungaria). In periodico Hírnök (Nuntius), Pozsony, t. I. (1837.), p. 50. et in periodico Társalkodó (Colloquium), redigit et edit Michael Helmecczy, Pest, 1838., p. 100.

Kemény, József (Iosephus): Történelmi és irodalmi kalászatok (Spicilegium historicum et litterarium). In periodico Új Magyar Múzeum (Museum Hungaricum Novum), Pest, t. VII. (1857.), pp. 337—38. et in serie Történelmi és Irodalmi Berek (Lucus Historicus et Litterarius), Pest, t. II., 1861., pp. 68—69.

Toldy, Ferenc (Franciscus): A magyar nemzeti irodalom története (Historia litteraturae nationalis Hungaricae), Pest, t. II., 1862., pp. 63—64., 66.

Fraknói, Vilmos (Guillemus): A hazai és külföldi iskolázás a XVI. században (De scholis Hungaricis et externis saeculi XVI.), Budapest, 1878., p. 350.

Ábel, Eugen, Die classische Philologie in Ungarn, in periodico Literarische Berichte aus Ungarn. Budapest, t. II. (1878.), p. 247.

Idem: Ábel Jenő (Eugenius): Magyarországi humanisták és a Dunai Tudós Társaság (De humanistis in Hungaria et de Sodalitate Danubiana), Budapest, 1880., p. 94. nota 24.

Reinhardstoettner, Karl: Plautus' spätere Bearbeitungen, Leipzig, 1886. p. 83.

Bauch, Gustav: Caspar Ursinus Velius. In periodico Ungarische Revue, t. IX. (1889.), pp. 26., 233.

Arbenz, Emil, Vadianische Briefsammlung, St. Gallen, 1890., t. I., pp. 213—14., 223., 224—25.; 1900., t. III., pp. 166—67.; 1903., t. V., p. 122.; 1913., t. VII., p. 178.

Szinnyei, József (Iosephus): Magyar írók élete és munkái (De vita operibusque scriptorum Hungarorum), t. I., Budapest, 1891., coll. 643—44.

Nagy, Sándor (Alexander): A tanodai dráma előzményei hazánkban (De origine fabularum scholasticarum in Hungaria), in periodico Irodalom-történeti Közlemények (Dissertationes et articuli ad litteraturam attinentes), t. V. (1895.), p. 456.

Szilágyi, Sándor (Alexander) (redactor): A magyar nemzet története (Historia nationis Hungaricae), t. IV.: Fraknói, Vilmos (Guillemus): A Hunyadiak és a Jagellók kora (Aetas Hunyadiorum et Jagellonum), Budapest, 1896., pp. 446. nota 2.; et 556. et nota 2.

Szabó, Károly (Carolus)—Hellebrant, Árpád: Régi Magyar Könyvtár (Bibliotheca Hungarica Vetust), t. III., p. 1., Budapest, 1896., nn. 208. et 209. (pp. 67. et 67—68.)

Creizenach, Wilhelm, Geschichte des neueren Dramas, t. II., Halle, 1901., p. 52. et nota.

Apponyi, Sándor, gróf (Alexander, comes): Hungarica. Magyar vonatkozású külföldi nyomtatványok (Hungarica. Libri apud exteras nationes

impressi et Hungarica continentes), Budapest, 1900., t. I., nn. 114. et 142. (pp. 87. et 114.) — Idem et idem Germanice: Apponyi, Graf Alexander: Hungarica. Ungarn betreffende im Auslande gedruckte Bücher und Flug-schriften, München, 1903., t. I., nn. 114. et 142. (pp. 88. et 115—16.).

Schrauf, Károly (Carolus): A bécsi egyetem magyar nemzetének anyakönyve 1453-tól 1630-ig (Matricula nationis Hungaricae in universitate Vindobonensi ab anno 1453. usque ad annum 1630.), in serie Magyarországi tanulók külföldön (Discipuli ex Hungaria apud exteres nationes), t. IV., Budapest, 1902., p. 51.

Bunyitay, V., Rapaics, R., Karácsonyi, I.: Monumenta ecclesiastica tempora innovatae in Hungaria religionis illustrantia — Egyháztörténelmi emlékek a magyarországi hitújítás korából, Budapest, 1902., t. I., n. 56. (p. 57.).

Ábel, Eugenius (Jenő)—Hegedüs, Stephanus (István): Analecta nova ad historiam renascentium in Hungaria litterarum spectantia, Budapestini, 1903., pp. 21—35.

Hanuy, Ferenc (Franciscus): A lutheranizmus Magyarországon a mohácsi vész előtt (De Lutheranismo in Hungaria ante cladem Mohácsiensem [a. 1526.]), in periodico Katholikus Szemle (Conspectus Catholicus), Budapest, t. XX., (1906.), p. 258.

Főgel, Iosephus: Quomodo rex Wladislaus cancellariaeque eius de rebus litterariis meriti sint in Hungaria. Commentarii nonnulli de historia litterarum renascentium in Hungaria. (MCCCCXC—MDXVI.), Budapestini, 1911., p. 24.

Főgel József (Iosephus): II. Ulászló udvartartása (De aula regis Uladislai II.), Budapest, 1913., p. 79. nota 5.

Főgel, Sándor (Alexander): Celtis Konrád és a magyarországi humanisták (De Conrado Celta et humanistis in Hungaria), Budapest, 1916., p. 37. et 63. nota 10.

Főgel, József (Iosephus): II. Lajos udvartartása (De aula regis Ludovici II.), Budapest, 1917., p. 73. nota 5.

Thienemann, Tivadar (Theodorus): Mohács és Erasmus (De Mohács [clades Mohácsiensis a. 1526.] et Erasmo, in periodico Minerva, Budapest, t. III. (1923.), p. 32.

Payr, Sándor (Alexander): Cordatus Konrád budai póp, Luther jóbarátja (De Conrado Cordato sacerdote Budensi, amico Lutheri), in periodico Ósvény (Semita), Budapest, 1928., p. 29.

Hoffmann, Edith: Régi magyar bibliofilek (Bibliophili Hungarici antiqui), Budapest, 1929., pp. 185. et 210., nota 376.

Klimes, Péter (Petrus): Bécs és a magyar humanizmus (De Vindobona et humanismo Hungarico), Budapest, 1934., pp. 60., 67., 69.

Kerecsényi, Dezső (Desiderius): Humanizmusunk helyzetképe Mátyás után és Mohács előtt (De statu humanismi Hungarici post mortem regis Matthiae Corvini [1490.] et ante cladem Mohácsiensem [1526.]), in periodico Irodalomtörténeti Közlemények (Dissertationes et articuli ad litteraturam attinentes), Budapest, t. XLIV. (1934.) p. 74.

Kardos, Tibor (Tiberius) (redactor): Magyar reneszánsz írók (Scriptores Hungari litterarum renascentium), in serie Magyar Irodalmi Ritkaságok (Opera rariora litteraria Hungarica), vol. 29., Budapest, 1934., pp. 100—05.

Horváth, János (Iohannes): Az irodalmi műveltség megoszlása. Magyar humanizmus (De cultura litteraria Hungarica divisa. Humanismus Hungaricus), in serie A Magyar Szemle Könyvei (Libri Conspectus Hungarici), t. XII., Budapest, 1936., pp. 258—59.

Vargha, Anna: Bartholomeus Frankfordinus Pannonius, in ephemeride Egyetemes Philológiai Közöny — Archivum Philologicum, Budapest, t. LXIII. (1939.), pp. 65—74. et separate impressum: Budapest, 1939.

I.

BARTHOLOMEUS FRANKFORDINUS PANNONIUS
DEDICATIO ET CARMEN DEDICATORIUM
BATRACHOMYOMACHIAE HOMERI IOANNE CAPNIONE METAPHRASTE
A BARTHOLOMEO FRANKFORDINO PANNONIO EDITAE.

1. — **Dedicatio.**

Bartholomeus Frankfurter Pannonus reverendo, in Christo ¹
patri domino ac domino Mihaeli utriusque iuris doctori, praepo-
sito Colocensi ac canonico Albae Regalis dignissimo, affini suo
humanissimo salutem.

Cum ipse mecum multum diuque animo volverem, doctor ²
celeberrime, utrum factu consultius extaret, an te ut unicum om-
nium studiosorum asilum ac patronum opere grande quid sonante
aut tenui quodam pusilloque salutarem, ita tandem mihi persuasi,
ut Batrachomyomachiam, hoc est, ranarum murumque proelium
tuae consultatissime Minervae exhilarandi gratia mitterem, ubi ani-
mum quandoque tuum penitioribus lassatum studiis recrees, hanc,
inquam, eclogam, in qua argumenti levitatem carminis maiestas
plane Homerica compensat, in quo quidem opere contaminando
ne Zoilo quidem locus fuerit, cum non minori laudi detur res
humiles eloquii gravitate exaltare, quam per se graves stili prae-
stantia prosequi. Adde, quod, in omnium studiorum genere quo ³
quisque exercitatus fuit, si quando animum remittere cogitavit, non
inepte iocatus est. Ita Lucianus muscam extulit, Glauco iniusticiam
defendit, Favorinus quartanam laudavit, Maro culicem deflevit.
Quare, praesul consultissime, ludicrum hoc Homeri poetarum facile ⁴
principis (ex quo facilius disexapaton, quam misumenon fore ex-
istimo) a deditissimo tibi mancipio strenae loco accipe ac

Pellege Meonio cantatas carmine ranas,
Et frontem nugis solvere disce meis.

Vale, praesidium et dulce decus meum.

2. — Carmen dedicatorium.

Ad reverendum in Christo patrem dominum ac dominum ¹
Michaellem utriusque iuris doctorem ac praepositum Colocensem
carmen.

Non hic bella leges, quae magnus ad Ilium Atrides
Gessit et Atridae frater et Eacides
Nec quae cum Lacio commisit praelia Turno
⁵ Tros Anchisiades Dardaniaeque manus.
Ad matutinas lege seria serius aures:
Haec debent hilari ludicra fronte legi.
Hic tumidis ausus mures committere ranis
Meonides posita haec personat Iliade.
¹⁰ Accipe, digne pater maioribus, accipe, mittit
Quod tibi pro strena Bartholomeus opus,
Et lege iucundum concessa per ocia carmen:
Tum me pellecto carmine gratus ames.

II.

BARTHOLOMEUS FRANKFORDINUS PANNONIUS COMOEDIA GRYLLUS.

1. — Dedicatio.

Illustrissimo principi domino ac domino Georgio dei gratia ¹
marchioni Brandenburgensi, Stettinensi, Pomeraniensi, Cassabori-
ensi ac Sclavorum duci, burggravo Nurenbergensi Rugiaequae prin-
cipi, domino suo gratiosissimo Bartholomaeus Pannonus s.

Cum multum diuque mecum ipse cogito, princeps illustrissime, ²
quo animum iam poene marcescentem in usum contraherem dif-
ficile ratus rubiginem vel semel mordicus contractam inviciata
materia refellere, quare non absonum duxi hac saltem aetatula
speculorum ac paradigmatum totius humanae vitae (ut hoc comi-
corum) calcaneum aemulatione quadam (a longe saltem) sequi,
hinc se, dum illa mecum reputo, materies duce orbata offert,
Mecoenates si quos reperiam, cogito, ad quos institutum opuscu-
lum tuto volitaret, offert se tuae illustrissimae dominationis can-
didissima totius corporis facies, quam ut alias genuino quodam
stimulo indies magis laudare, venerari amareque sattagerem, sic
oportuno zelo ideam tuae munificentiae dedicarem. Nequeo nam- ³
que hac nostra quantacunque aetate comminisci, quem vel secun-
dum etiam post tuam illustrissimam dominationem (cum ita pol-
leat) posuero, maxime qui cum generis praeeminentia inter caeteros
principes, veluti sol liquidissimus inter astra, emices, quales
namque habueris attavos, praesens per memoriam vita testatur.
Quorum aetas Achilles alios bello, consilio Cunctatores ostendebat, ⁴
ut illi primas quasque acies non lucri aut ampli spoliis intuitu,
sed quo patriam et amicos seque postremo tutarentur, occupabant.
Quis enim, princeps prudentissime, Albertum avum illum tuum, ⁵
virum non tam corporis, quam animi viribus praepollentem, Al-
bertum, inquam, Romani huius invictissimi imperii electorem, vel-
uti decantatissimum ex factis et stratagematibus praeclarissimis
non declamet, cui hoc Graecum quodam divino numine *εἰς οὐρανὸς* ⁶
ἀριστεὸς ἀνύνασθαι περὶ πάσης concessum est. Nec minor illustris- ⁶
simos patruos tuos Ioannem et Sigismundum tenuit fama, quos,
ut unicos habebas, ita unicos observabas. Nequeo patruelis tuae ⁷

munificentiae illotis, ut aiunt, manibus Ioachimi principis clarissimi sacri electoris imperii nomen transire quam hic consilii promptissimi quam denique dictature peritissimi, cui me arbitro secundas dictatoris adscripsero partes. Venit recensendus reverendissimus Albertus Maguntinensis episcopus, patruelis itidem tuus dignus, me Hercule, alae clarissimorum virorum adscribi, de quo et pagine equissimo iure compleri possent. Sunt denique, quos adhuc habeas superstites non inferioris laudis Germanos, inter quos primus sese illustrissimus princeps Casimirus offert fidissimus ob eius singularem strenuitatem, prudentiam, consilia, constantiam ac magnanimitatem invictissimi imperatoris Maximiliani Achates, cuius fortia plaeraque facta etiam victoriae dona superare videntur. Quid de sanctissimo illo principe Alberto, egregiorum dominorum Cruciferorum Brussiae presule memorem, cuius fama tanto caeteris augustior per universam tenetur Sarmatiam principibus, quanto divina humanis praeferuntur, umbilicos etiam longissimae paginae laus repentino etsi pede pertractata fratrum reliquorum (quibus candes) exposceret, quo evenit, ut, si id provinciae subire niterer, Entellum Dares provocarem. Te postremo (etsi primus), princeps fulgentissime, orationi Eschinis similimum *νφάδεσσιν χεμειροισιν* obvio assumo pectore, quem pietate Curios facile vincere agnovi, qui eloquio Regulos assumas, comitate Drusonibus comparandus venias, probitate Marcos aemuleris, aequitatis ac iusticiae candor tibi Traianum associat, quo fit, ut optimalium quivis invictissimi regis Ludovici te colat, observet et hoc non ex alio nisi amore magistro egregio provenire pro comperto ducitur, ad te veluti statuam Iulii confugiunt. Longius, observandissime princeps, me meus in tuam munificentiam amor distrahit, adeo, ut metuam etiam nunc epistolae modum excessisse; vela contraho, rudentes constringo, tuae me munificentissimae dominationi hoc meo qualicumque exercitio dedico proque deditio servulo mancupo, quod, cum per ocium licuerit, benignissime pellegito. Vale.

2. — Comoedia Gryllus.

ARGUMENTUM FABULAE.

Senes Haliarchus et Clearchus gnatos: Apollidem Haliarcus, dum peregre proficiscitur, servuli incuria, quinquennem Ethicum Clearchus, dum sacra litat Apollini, amittunt. Forte maior natu Apollides manumissus hunc alterum a quodam emit Siculo proque servo utitur, quos ambos senes iuvenes insperato iudicio Grylli salvos ac reduces recipiunt domo. Decipitur tandem fugitivi servuli technis parasitus.

PROLOGUS.

Iubet vos salvere cunctos theatrales, scenicos, spectatores
 comaedus optimos. Nemo rependit gratiam comoediam, non tra-
 goediam acturis? Semovete frontes a vobis caperatas! Si qui
 sunt hic, bleferones hirtas avellant, quo spectatius hanc spectent
 fabulam, nam oculatis hic nobis opus erit testibus. Aures admo-
 vete tamen, distinctos enim (ut fama refert) his regionibus habe-
 tis sensus. Nunc animum advertite, ut, qui sedere nequeat, stando
 negocium spectare libere possit. Senes, quos comoedus (morosos,
 vetulos, silicernos ac ob aetatem molestam lumbifragos, qui gra-
 diuntur duplices) inducet, Athenienses sunt patricii non ignobiles
 ambo, philosophus hic canibarbitius est insignis, miser cum forte
 rem parat sacram, it ad fanum Apollinis, placatum et propicium
 sibi suoque ut reddat deum filio. Ibi ut conveniunt plures mor-
 tales, qui peractis sacris ludos edunt, forte puer tumultu, ut illo-
 rum aetas expostulat, ludos spectat quinquennis; flentem vagum-
 que vir Siculus (quia decorus forma) Trinacriam secum avehit;
 illic, dum inopia pressus Siracusas secum defert, venum exponit.
 Emit eundem gentilis suus (paulo ante manumissus ab Auripolide
 Argentario cive Siracusano), huius alterius nequam senis gnatus.
 Servit illic servitutem (ut exposcit eadem) miseram (malum enim
 mancipium, spectatores, servitus). Casu, quia nunquam ante cer-
 tam in servitute nactus abeundi copiam, ex fama Athenas patriam
 revisit suam. Cum Aethico pariter vagabundi per urbem oberrant,
 parasito tandem indice patres ambo pares pariter reperiunt. Post
 fugitivi servuli astum urbano urbaniorum ipsi contemplabimini,
 spectatores; vos hic, ego intus, ubi mihi bene erit, spectabo. Vale,
 cum revertar, mecum una adferam, interim valetate tamen.

—

CLEARCHUS SENEX, AETICUS FILIUS QUINQUENNIS,
BRACTEA SERVUS.

CLEARCHUS: Vos intus interim rem familiarem curate probe.
 ego deos mihi propicios reddam, quibus tanta saltem aetate gra-
 tificari liceat, dum enim iuventutem agimus, nisi miseriis moniti,
 tanquam, si a nobis vitam fortunasque haberemus, parum nobis
 cum dis bonis communionis usurpamus. Ego, etsi easdem iecerim
 tesseras iuvenis, liceat saltem nunc seni bene bonis facere. Sequere
 hac me, gnate mi, ut primo illa aetate bonum asuescas, quod ut
 retineas, etiam labor est. Pura ut sint ac lauta vasa, curato. Ae-
 tice mi, tenes singula? Calicem? Limpham? Merum? Farque?

AETICUS: En adsunt omnia, ut, cum lubet, sit abeundi copia.

CLEARCHUS: Probe vos, ut aiebam, curate rem sedulo, ne
 quod apud deos benemerui gratiae, id, cum rediero, maledictis
 explodam.

BRACTEA: Curabitur.

GRYLLUS PARASITUS.

Dii immortales, quam nunc omnis prorsus alienatis est moribus iuventus! Pudet nunc etiam exercere histrioniam, ita nullus adest quaestus histrionicus. Summus iocus, summa ineptia desiere; foenerari foeneratores, pro sapiente quisque morionem agitat. Proh cives Athenienses, vestram imploro fidem, fiduciam ac, quam iam diu tenuistis, sospitem rempublicam, in vos ipsos non pedibus, sed consilio gradimini. Quorsum nunc iuvenes, decor patriae, quorsum, indoles bona morata moribus! Inversa perversaque cernis omnia. Quondam histrionibus dabantur aures. Auscultabatur, si quis civis Atticus gnatum maiorem natu haberet, forte fortuitu me aut meum prognatum genere vitaeque victitantem offendebat: Infit ubi tibi coena? — Vacillanti mox ille: Me sequere! — ne id quidem ob luxum, verum quo lassum studio, cura rei civilis, seu quovis alio animi aut corporis exercitio animum tandem lusu- bus nostris refocillaret. Nunc, cum omnem aetatem cogito, nusquam fiduciae tutus est locus meae. Quorsum igitur me recipiam modo, nequeo locum ullum comminiscier. Atat, memini, senem hunc priscis conscium aggrediar moribus, si quid saltem, ut credo, apud eum veterem veterum manserit reliquiarum. Et quis hasce aperit edes? Inquam, propere vos, vos ultro e pessulis movete fores, ni vos mala res agitat, donec hunc admittatis lepidum parasitum. Confringam. Bellule admittite tandem. En Bassium. Dii vos omnes, pessularii, postarii portariique, post hunc diem perdant! Nil moror. Tandem videbo, quid genius domui huic contulerit.

CLEARCHUS ET HALIARCUS SENES.

CLEARCHUS SENEX: Rem divinam peregi, placare deos me posse arbitrabar, quos plane impios in me hac die sensi, nam, quem paulo ante mecum adduxi, hunc unicum deperdidi gnatum. Omnem discorro suburram, basilicas cunctas perlustro, si meum quispiam viderit filiolum. Multi me inani spe eiulantem solantur, nomen inquirunt deperditi. Aethicum illis nomino, qui, dii immortales, nec nomen tenent. Recurro mox ad alios et tandem alios, qui forte theatri constitent aut alio pedem fixerant, nemo mortalium mihi miserrimo indicium facit nec desunt, qui (quos dii omnes ecapites reddant) me irrideant. Heu miserum me, qui tanta iam aetate ludos, festivitates, amoenitates, delicias et vitam cum filio amisi. Heus omnes advenae incolaeque, ecquis meum vidit gnatum parvulum, parvulum, inquam, quinquennem? Ve cano capiti tuo, senex, qui ita rem tuam curas neglegenter.

HALIARCUS SENEX: Quis hic suis ineptis clamoribus omnes opplet plateas totumque confundit vicinium? Ibo visam, quisnam gentium quasi follis oppleatur eiulatibus. Proh Iupiter, quid video? Eccum senem vicinum. Accedam propius, ut, quod illi

mali obvenerit, scruter; compellabo, nam miser oculos humi defixit. Salvus ut sis, te tuus salutat coevus, Clearce.

CLEARCHUS: Quis me coevum sibi tantis oppressum malis nominat? 35

HALIARCUS: Respice, senex lepidissime. 36

CLEARCHUS: Hem, Haliarce, et tu salve, sed cur, queso, cui dii malevolunt, huic et tu illudis modo? 37

HALIARCUS: Ego illudam? qui, obsecro? 38

CLEARCHUS: Quia lepidum me senem aiebas modo. 39

HALIARCUS: Non miror, sic hac aetate mox molestum accidat; est hic peculiaris senum, morosi ut sient, morbus. Sed, dic mihi, cur tam tristis? 40

CLEARCHUS: Quaeris? 41

HALIARCUS: Quidni quaeram, qui id nunquam sciverim nec te praeter nunc toto mense viderim. 42

CLEARCHUS: Filium perdidit. 43

HALIARCUS: Filium? 44

CLEARCHUS: Gnatum unicum. 45

HALIARCUS: Gnatum unicum? 46

CLEARCHUS: Vitam totumque aetatis meae solamen. 47

HALIARCUS: Quem obsecro? tuum Aethicum? Ubi gentium? 48

CLEARCHUS: In sacris Appollinis dum sacrifico, infantulus ludos miratur, quem ego miser posthac vidi nunquam. 49

HALIARCUS: Ne lachrymare hac aetate, senex, quem tot anni et nunc ferme orbarunt luminibus. 50

CLEARCHUS: Ah ah, Haliarce, quam hic cordi est charus meo! 51

HALIARCUS: Non inficior, verum hoc unico solare saltem, quia iam decennio et filio et fugitivo simul servo careo. Eamus intro, terge oculos, sic diis forte placitum est, ne, dum filios efflictim deperimus, eos negligamus.

CLEARCHUS: Licet. 53

PARASITUS, APOLLIDES, AETHICUS. 54

PARASITUS: Dii omnes deaeque hos pessimos disperdant sues! Ve illis miseris pernis, laridis glandibusque, quae velut uva pensilis ergastulo inclusae dies noctesque pensitant! Nimis ego esurii male, ceu lupi, qui miseri ligati in poenu et oppressi mole lapidaria cubant nec natate queunt, quum turdi, lepores, phasiani male illic vincti compedibus et affixi parietibus capite terram versus herent. Quorum misertus ego, cum per cancellum inspicio, solatus miseros, ne metuerent, me ipsis gratiam apud senem adepturum sponendi. Interea veniunt senes. Ego more meo insilio nequiter, aperio pharetram, promo unum iocosum iaculum, hii autem lippi senes maledici lachrymantur, ego itidem lachrymas eximo, quo mores convenient nostris; mox alter fuste me miserum contudit probe, adeo, ut vix lumbos contineam; ego 59

domo exilii illico (dii illos senes perdant!), ibo in forum, si quos iuvenes ex insidiis coepero, ibi eos compellabo, adloquar, iocos edidero; promptior enim haec aetas ad gaudia. Utinam et Minos ipse hos nequam senes in Acheronte flentes faxit! Sed eccum 60 adolescentem, quem, ni fallor, servulus subsequitur, advenam esse oportet, ut vestitus indicat. Pone insidias, Grylle, tende rhetia, stringe nodos, quos ubi coeperis, ampla spolia nanciscare, necessum est.

APOLLIDES: Dii boni, cum patriam sic intueor post iam 61 decennium, Ethice, vix prae loeticia asto, sic, quasi in somnis eam viderim, in mentem venit. Utinam quis se nobis offerat obvium, a quo aedium et patris sit inquisitio nobis. Sed eccum 62 parasitum! Quam molliter incedit, imitatur ciconiam, credo; coenam venatur; hem, probe dierecta ad nos sibi iter sumpsit. Nequeo, quin hominem, etsi abiectum, notum tamen, alloquar. Salve, Grylle, hominum omnium et parasitorum nequissime!

PARASITUS: Nequam hic homo esse oportet, qui sui similiem etiam procul agnoscit, mansuetus hic lepus est, domitus iam pridem, nam ultro sese irretit. Sed propius aggredi lubet. Quis pestem agrorum frugumque perniciem nominat?

APOLLIDES: Huc, huc respice, malum mancipium. 61

PARASITUS: At tu optimum, quod hodie mihi coenam mancupabit opiparam. Iupiter dique omnes, quos coelum, quos terra quosque mare sustinet, vos salvos, advene, incolis advenisse volunt. Num vobis urbem emendi hanc est animus? Sic aedes 66 cunctas examussim contemplantini, ne frustra inspiciate, nondum de ea auctio per praetorem propalata est; ob id aliam vobis urbem emptui eligite.

APOLLIDES: Ve capiti tuo, sic advenam reducemque herum 67 accipis!?

PARASITUS: Mihi Hector aut Menelaus heri fuerunt, quos 68 praeter famam novi nunquam, ac tu.

APOLLIDES: Respice!

PARASITUS: Maton Apollo, quid video!? Salve, Apollides, 70 Atticae iuventutis exemplar, sed, te ob fidem obtestor tuam meamque, donec huc me recipio, paulisper astiteris patrique tuo reditum nunciem tuum.

APOLLIDES: Vivitne? 71

PARASITUS: Quidni, imo pervivit.

APOLLIDES: Salvus sum, propera igitur! 73

GRYLLUS PARASITUS; HALIARCHUS, CLEARCHUS SENES; 74
SERPUS, LINGO LORARII.

PARASITUS: His ego hodie foribus exitium dabo, ni illico 75 aperiantur. Heus et quis hoc aperit hostium?

HALIARCHUS: Importunus denuo furcifer. Nondum abis? 76
Lingo, Serpe, abigite procul mastigiam ab aedibus.

- PARASITUS: Ego lorarios tuos nihil moror, tecum mihi res est, te salvum volo, tibi gaudium gravatim adfero. 78
 HALIARCHUS: Nil opus est gaudio tuo. 78
 PARASITUS (in eum cum fiducia): Quid, si reducem tibi filium nuncio? 79
 HALIARCHUS: Quem filium? 79
 PARASITUS: Filium et servum, salvos ambos. 81
 HALIARCHUS: Filium et servum? Quam blanditur furcifer! 82
 PARASITUS: Immo Apollidem tuum gnatum unicum cum Haliacte fugitivo servulo advenisse te certifico. 83
 HALIARCHUS: Solvite flagitium, quo liberius mihi colloqui queat. 84
 LORARII: Fiat. 85
 HALIARCHUS: Filium meum cum fugitivo servulo advenisse aiebas? 86
 PARASITUS: Aio, inquam, sic me sancta amet crapula et saturitas, ut hic salvus a te actutum conspicietur. 87
 HALIARCHUS: Si vera dicis, certum est apud me meumque gnatum perpetuum tibi donari dapinarium. Age igitur, ut hunc videam. 88
 PARASITUS: Priusquam asparagi coquantur, hic ero. 89
 HALIARCHUS: Clearce, progredere! 90
 CLEARCHUS: Quid est? 91
 HALIARCHUS: Parasitus modo reducem mihi filium nunciavit. 92
 CLEARCHUS: Apollidem tuum? 93
 HALIARCHUS: Eum. 94
 CLEARCHUS: Gaudeo, si quid boni tibi accidit, Haliarce. Utinam tandem, si diis placitum foret, ita mei, ut nunc tibi, videnti daretur copia gnati. 95
 HALIARCHUS: Faxit Iupiter. 96

GRILLUS PARASITUS; HALIARCHUS, CLEARCHUS SENES; APOLLIDES, ETHICUS ADOLESCENTES. 97

- PARASITUS: Hem tibi, senex felicissime, reducem insperato filium! 98
 HALIARCHUS: Cum te salvum conspicio, gnate mi, gaudeo disque gratias ago. 99
 APOLLIDES: Ne lachrymare, pater mi, cum dis ita placitum fuit, ut nos salvos ac sospites contemplaremur mutuo. 100
 HALIARCHUS: Da manum etiam, fili, seni huic optimo. 101
 APOLLIDES: Ut vales, communis amice? 102
 CLEARCHUS: Ut homo miser. 103
 APOLLIDES: Qui? 104
 CLEARCHUS: Quoniam gnato orbatus meo. 105
 APOLLIDES: Dic, sodes, fuitne ullus tibi gnatus? 106
 CLEARCHUS: Utinam ita nunc hic esset, ut fuit. 107
 APOLLIDES: Parvulum esse oportuit. Quotennis, obsecro? 108

CLEARCHUS: Cum hunc amisi, quinquennis erat; nunc, si usquam gentium vitales carpit auras, iuvenem bellum aestimo. 109

APOLLIDES: Nomen quod illi indideras? 110

CLEARCHUS: Ethici, nam civilis hic puer erat, quo evenit, ut eum Athenienses ita appellarent. 111

APOLLIDES: Serva me, Iupiter. Quam inopinatum gaudium! Sic fata forte ipsique coelicole hominum fortunas disponunt et tuas nunc, senex optime, cum hic gnatus tuus in noti et amici manus inciderat. Quare te nunc communem amicum communis participem esse volo hilaritatis. Is est tuus Ethicus, quem manu missus ab Auripollide Argentario forma et facie istius motus a Syracusano quodam homine viginti minis emi, quas dum reddis, tuum tibi emancupo doque liberum gnatum. 112

CLEARCHUS: Apollides, cum sic me beas, habeo gratiam. Viginti probe reddo minas. Quantas ego pro te, Ethice mi, profudi lachrymas? 113

PARASITUS: Hic solus dies candido non calculo, sed amore signandus, qui ambos tam belle beat senes. Sed, quod in rem tuam faciet, id ne neglexeris, Grylle! Priusquam hoc loco abeatis, vos per Stygias paludes adiurasso, pro perpetuo dapinario praestato fidem. 114

CLEARCHUS: Promittimus tanquam de nobis bemerito. Haliarche, nos in aedis, ubi merorem gaudio, famem saccietate antevertamus, recipere licebit. 115

PARASITUS: Vos interea rem agite coquinariam, ego servum Haliactem mox huc vinctum adduxero. 116

HALIARCHUS: Obsecro, rem egeris sedulo. Lingo, Serpe, hunc sequimini. 117

LORARII: Fiat. 118

HALIARCHUS: Conde, singula ut, dum sacris innitimur, curentur intus probe. Adsit rerum omnium ubertas! 119

CONDUS COQUUS: Curabitur. 120

GRULLUS PARASITUS, HALIACTES SERVUS, LORARII. 121

PARASITUS: Vos huc paulisper secedite, callide tamen; cum vos primum advocasso, vos moras rumpite. 122

LORARII: I modo. 123

PARASITUS: Heus, bone vir, Haliactes, hoccine probi servi officium? Siccine frugi servum licet herilem filium clam patre abducier? 124

HALIACTES: Quae te mala crux agitat, furcifer? Herilem filium? Quem tu mihi Haliactem nominas? 125

PARASITUS: Sic, quasi non noris, lepidum mancipium, scelerum acervus. 126

HALIACTES: Is homo monstrum agit. Apage a me procul! Quid me tenes, furiarum alumne? 127

PARASITUS: Lingo, Serpe, huc propere! vincite mastigiam 128

et verberonem pessimum!

HALIACTES: Quid feci? Depredatum huc vos coepistis, nequam pessumi. O cives Athenienses, vestram imploro fidem! 130

PARASITUS: Nil opus est hic fide, si nos te, plagipate, hodie ob fidem tuam in pistrinum et lapicidinas miserimus, exemplo ut sis caeteris, qui servitutem serviunt, servis. 131

HALIACTES: Audesne me, flagitium, liberum servum vocarier, modo qui Aethiopiam egressus sum!? Apagete a me actutum, carnifices. Hem tibi, ut denuo hominem liberum pro servo autumes. 132

PARASITUS: Heu me miserum, heu, lorarii, adsitis, quaeso. 133

LORARII: Nos, si sapimus, terga vertemus. Indamus alas pedibus; hic non alia opus est fiducia. Viden, Lingo, ut Acherontis ianitor hunc contundit miserum? Me sequere, quantum potes. 134

PARASITUS: Sine, obsecro, quisquis es, liber et here mi. 135

HALIACTES: I in maximam malam crucem! Servus is frugi non est, qui, quasi e promptuario, fallacias callidas, ut lubet, prompte promere nequit, quo corium salvet suum. Di boni, quantas hoc tergo plagas, quot flagra sustinuissem, ni docte personam mutavissem. Ego, donec fortiorem nactus adversarium, hinc me recipio. Vos valete et plaudite; castis hanc moribus comoedus egit comoediam, spectatores optimi. 136
137
138
139

III.

BARTHOLOMEUS FRANKFORDINUS PANNONIUS VIGILANTIAE ET TORPORIS VIRTUTE ARBITRA CERTAMEN.

1. — Dedicatio.

Reverendissimo in Christo patri domino ac domino Georgio ¹
episcopo Quinqueecclesiensi, alias maiestatis regiae cancellario
supremo domino suo gratiosissimo Bartholomaeus Pannonus s.

Meminimus et pro comperto ducimus luce moeridiana clarius ²
in hominum optimorum memoria comprehendi, qui sicco saltem
(ut aiunt) pede historiam non praetergressi sunt, statis quandoque
diebus annisque Romanos ipsos alios exercitio corporis, alios (et
praestantiores) animi exercuisse palestras, quo animum cum rei
civilis pondere labefactatum, tum denique studio pervigili fatiga-
tum tactu terrae (exemplo Antaeiano) viribus resumptis denuo
pugnarent. Quod facilius apprehendemus, si Argiva illa lustrica ³
certamina contemplati fuerimus. Quis enim eos quasi totius ar-
mis belli, industria, ingenio denique orbe universo exuberantissime
praepollentes abs re ludos eiusmodi auspicatos fuisse dubitet?
Neminem enim, domine reverendissime, latere arbitror, ut quos ⁴
recensui, orbis imperatores Saturnalia non nisi summo ovamine
prosecutos fuisse seque mutuo xeniis ac apophoretis condonasse,
unde, antistes humanissime, praesens Vigilantiae ac Torporis cer-
tamen castis plane moribus tuae politissimae Minervae dedican-
dum duxi, in quo censoris limatissimi adhibueris officium. Si forte ⁵
quibusdam in locis mox ad stomachum non faciet, tua tamen
nihilo setius reverendissima dominitas primam saltem pagellam
pellegat. Plura, dum per ocium literarium licebit de me, in tui
nominis aeternitatem moraturus. Vale.

2. — **Vigilantiae et Torporis Virtute arbitra certamen.**

VIGILANTIA: Vigilantiam si forte mortalium aliqui non ex pigmentis veterumve tabulis, sed quibusvis Apelleis imaginibus, e quibus aut Pythagoram, Aristotelem divinaque censura Catonem, cum eorum tenerent imaginem, imitarentur, longe tamen anfractibus deviis, quod symulachro deviantur, ambiunt. En adsum rerum mearum provida; poenitentiam seram rerum consultricem abs me propello; procul appage, si quid consultum minus pro-videro, priusquam urgear: odi delitescentes somno, ganeis et impundo amori obstrictos, qui licet vigilem requirat (nam vigiles Cupidinis arcus, delitias amarus amor exposcit), ast exorbito nec proprio stimulo contenta aliis calcar addo, quoties res etsi quandoque arcta curetur. Sed, o Iupiter, quid intueor profecisse iam lassa! Quid ego misera hic cerno, homone an belua est, nam coeno illitum squallidum truncum arbitror torpescentem. Heus tu, quid stertis? Tu, inquam, — tibi dico, homone an monstrosa chimera! — non loqueris? Ast hominem; en schedam: notas affixit. Mirum, qui ingenium opus exequi poterat. Sed legam! Proh di immortales, quid video!? Is est, quem mari terrisque prosecuta sum; cum enim infantula adhuc Torporem charis a parentibus profari audissem nomen tenellis ac credulis auribus molestum semper, monstrum hoc hucusque crebrius insequens probe teneo. Heus tu, Torpor, Torpor, nil respondes!? Sed quis me misera beatior foret unquam, si hic Lethaeum gustasset? Experiar. Torpor, te volo: te ego per somnum dulcissimum hominum corporibus tacite irrepentem mortis simulachrum adiuro, responde.

TORPOR: Hu, hu!

VIGILANTIA: Perii, vivit.

TORPOR: Quis me miserum tanta suavitate orbat? Sine, obsecro, sine, torpeam.

VIGILANTIA: Surge, ignavum pecus, inquam, surge! Nonne musaeum cernis? Sic conspectum optimi principis colis?

TORPOR: Hem, quid est? Esumne aut potum vocas? Da, obsecro, quod mandam quodque obsonem, ut denuo torpeam.

VIGILANTIA: Tibi dico, vigila, sume actutum mapulam, qua oculos abstergas.

TORPOR: Ubi patina? Praesta urceum: liguriam, quo somnum incitasso facilius.

VIGILANTIA: Belua, non urceum, sed, sus, surge, inquam, a coeno!

TORPOR: Bene, Hercule, prebe suillam probe saginatam, sed, quaeso, papaver adspergito, nam et id ad somnum facit.

VIGILANTIA: Di te perdant, vigila tandem!

TORPOR: Beas me, cum pernam nominas; cedo etiam glandulas! Nimis venter fame crepat, vacuum metuo.

VIGILANTIA: Nondum vigilas? Vigila, Torpor, vigila, Torpor,

vigila, vigila! en patinam, urceum, sumen, pernas, glandulas!

TORPOR: Heu me miserum, quis tam importunus somnus 19
nunc me occupat!? Vigilandum satius erit nunc, quam torpe-
scendum.

VIGILANTIA: Tibi dico, vigila, conspice, contemplare, quos 20
cernas.

TORPOR: Miser ego, quam grave somnium habui et optime 21
certe: risum movebo spectatoribus. Vultis, ut dicam somnium? Sed
dicam! Cum iamiam delitescerem, videbar lautis ferculis interesse 22
musaeoque stipari, non tamen ipsis frui potuisse, venientem mulier-
culam meque lacescentem et, nescio, quo coniurationis genere,
post plagis misere adficiemem. Et, ni fallor... hem dexteram,
quam tumet; sed, quaeso, quisquis es mulier et quae sis, dic, sodes.

VIGILANTIA: Nondum coepisti? 23

TORPOR: Nec memini quidem. Sed scin, cur inquiri? Ut, 24
cum dixeris, sciam.

VIGILANTIA: Vigilantiam non nosti?

TORPOR: Ast pereas, quae me somniantem vigilem vilem, 26
Vigilantia, reddidisti!

VIGILANTIA: Sed eccam Virtutem dominam et reginam! Salva 27
ut sis dea, diis suplico.

VIRTUS: Et tu! Sed quid rumores isti? quorsum eiulatus, 28
quos editis? Vah, quid Sphingis monstrum huc adduxti, Vigilantia?

VIGILANTIA: Monstrum hoc mortis aemulum ego tua pe- 29
dissequa iussis obsequens refeci denuo.

VIRTUS: Probe. 30

VIGILANTIA: Sed, obsecro, monstrum hoc, mea Virtus, ne 31
impune transeat, iudex pro tribunali asside.

VIRTUS: Decet. 32

VIGILANTIA: Progredere, lamia et larva nocturna Endimeo- 33
nis heres ex asse.

TORPOR: Obsecro! 34

VIRTUS: Mea amata, — mitius nam emendabitur, ut spero, 35
— accede! Promittis somnolentiam ac torporem in posterum non
tantum sectarier?

TORPOR: Promitto. 36

VIRTUS: Spondes Vigilantiam nomini tibi fore? 37

TORPOR: Spondeo. 38

VIRTUS: Ganeam, crapulam posthabere? 39

TORPOR: Ganeam, crapulam posthabere. 40

VIRTUS: Virtutem, Vigilantiam summo conatu imitari? 41

TORPOR: Virtutem, Vigilantiam summo conatu imitari per 42
hoc immensum, horridum, sanguinarium, cruentum gallorum galli-
natorum praelium iuro.

VIRTUS: Omniumque parentem Virtutem, omnes spectabiles 43
spectantes, veneratione colite. Spectatores, sic itur ad astra!

IV.

BARTHOLOMEUS FRANKFORDINUS PANNONIUS EPISTOLAE.

1. — Ad Ioachimium Vadianum.

Ihesus, Maria. Bartholomeus F. Fadiano suo salutem. Quum 1
actenus nullas ad te dederim literas, ne mireris, velim, adeo
enim istis tempestatibus sordidis passim distrahor scolasticis ne-
gotiis, ut nec tempusculum quidem mihi aut amicis supersit. Cupio 2
nihilosecius hiis unicis sepissime tibi bene esse totumque sim-
posium tuum dominum dominum Victorem, Ayher precipueque
mei observandissimum Colemicium strenuumque fututorem pri-
mum in re futuaria, qui quasque struat acies nec nisi lassus bene-
que saucius admittat commilitonem : hunc volo, si fortassis preter
faciem nil noscas, geminiutrium modialem Bohemum nomine meo
salutassis, cunctos plurimum et reliquos, quos communes tene-
mus preter salis modium, amicos. Velim, domine humanissime, 3
si te magister Vofgangus Pidinger frequentaverit, ut illi nomine
meo, hoc est, in laudem materie, quam proculdubio tibi monstra-
bit, aliqua carmina composueris; in hoc amico rem gratissimam
feceris. Misissem, credite (vobis loquor, simpote), pisces aliquos, 4
que me presente etsi absente sumsissetis, ni nostras partes non
caristia, sed prope penuria teneret; sed accipiatis, sicut dicunt
exterius in egragiis pagis apud doctos plebanos, affectum pro
effectu. Quia par deum sanctum successive fit motus, ego in rai 5
veritate non alitar credo, quam diabolus merdavit ad Tanubium,
ita ipsi glaciebus sunt sterca; nunc mittatis, nisi me coquere.
Longum non est parpetuum. Adhuc mea stella eciam semel erit 6
splendere, nam semper post pluviam libenter splendit sol. Ego
haberem vobis bene cum uno sacco scribere, sed causa brevitatis
supersedio, quare quoniamquidem quippe nempe idcirco conclu-
sionem infero responsalem. Valete dixi. Datum, ego nescio, quando. 7
Vos bene eritis in digitis numerare vel in urina videre. Vester ut
suus, ut supra.

Egregio ac excellenti artium ac maedicinae doctori loahimo 8
Vadiano domino ac amico suo praecipuo.

In eius absentia domino doctori Victori Gamp.

2. — Ad Ioachim Vadianum.

Ihesus, Maria. Bartholomeus F. P. Ioahimo suo salutem. Dedi proxime ad te literas, doctor amantissime, quas an ceperis, ignoro. Nunc hisce te humanissime obtestor, quatenus quantocius sequentem materiam hexastico seu octastico includas. Procedebant proxime duo lamentanda funerà: mater cum filia grandiori, que quotidie virum seu sponsum expectaret (iam crepundia vestesque pro himeneo celebrando sarciebantur), eo loco, quo filia in lucem prodierat, mortem oppetiit. Duabus sandapilis feruntur, uno inponuntur tumulo. Crede, Vadiane amantissime, non te in hac re fatigarem, qui tamen pro amico, ut homo ingenus es, fatigari potes minime, ni tot lacrimae pariter de tam miserando funere effusae fuissent. Tu tamen aggera (prout nosti), quantum potes. Quod dum (rupta mora) perfeceris, magistro Volfgango Pidinger, qui nactus nuncium mihi mittet. Unum obmisi. Faticinata mater mortem filiae suam paulo post sequituram, etsi ambae egrotarent pariter, ordinatque mater ad funus inducium filiae. Sic tandem mortuam eadem lice subsequitur. Vale, mei memor, Vadiane suavissime. Date Bude, duodecima Marcii, anno domini MDXVIII. Tuus ut suus.

Egregio ac excellenti artium et medicinae doctori Ioachimo Vadiano domino ac amico suo Vienne.

3. — Ad Ioachim Vadianum.

Ihesus, Maria. Ego te meosque et tuos pariter simpotas valere ex sententia aveo; quos velim, tu scis, Vadiane suavissime. Intellexi ex literis magistri Volfgangi Pidinger meum te vidisse exercitium satis (ob occupationem meam) manu neglegenti conscriptum, quod ego ex ea, qua in te utor, fiducia tibi limandum commendo ita, si id tuae consulciori, ut egrediatur in publicum, videbitur Minerve, cui carmen tuum iucundissimum adiunxeris. Fac, amabo, pro amico tui (crede) observandissimo. Tu mecum manda et precipe, si quid in rem tuam a me peragi agnoveris: senties me tibi nusquam defuturum. Vale mei memor. Cum fructus apud nos hic Bude, quos novos illic novero, maturuerint, vestrum memor, hoc est, tui et communium nostrorum dominorum Victoris, Tansteter, Acher, Bohemi etc. ad vos transmittere curabo. Vale mei memor. Date Bude, 21. Aprilis, anno domini 1518. Tuus plus quam suus, si opus fuerit, Bartholomeus F. M.

Excellentissimo artium ac medicinae doctori Ioachimo Vadiano, domino ac amico suo observandissimo Vienne Pannonie.

4. — Ad Georgium N. notarium Crebnciensem.

Reversus ex Babilone bonis avibus te salutat tuus ille fra-
 1 ter et amicus Bartholomeus secum pleraque nova adferens. Sunt
 de hoste nostro rumores, qui occupationem regni nostri promit-
 tunt; facit hoc cecitas nostracium, avexit proxime miseram plebem
 et barbaram Croacie catervatim, avexit ex Corintia plurimos magis
 miserandos. Conatus proposito in mari ad Zegnium et Sanctum
 2 Vitum in flumine repulsus tamen viginti galeis Venetis contraniten-
 tibus, de quo et ovarunt gnaviter. Gallus proximis diebus Medi-
 3 olanum civitatem occupasse fertur, qui prius de Castro triumpharat.
 Summus pontifex hactenus Romam cum Petro non vidit. Impera-
 tor cum imperio Neuremberge concionem celebrat; adest illic voca-
 tus Lutterus noster, cui dominus Iesus benevelit, cum nomencla-
 tor suus sit constantissimus. De rege autem nostro, quod scribo,
 4 accipe et hoc paucis. Diadema regium sabbato ante Iubilate sponse
 sue Marie meritissime a Boemis concessum est. Cuius reditus in-
 certus est, nam nunc primum indicta est Boemis dieta; cur, non
 5 satis constat; Deus tamen optimus maximus bene vortat. Vaivoda
 noster (vel suus pocius), ut alii referunt, gnaviter Turce contra-
 sistit, ut alii, Transilvanis, qui se dice presenti opponunt sub
 pacto, quo nulla civitatum Transilvanarum ab eis senciatur, alio-
 quin communi sententia cuncte relique in ultimum excidium fran-
 6 gentis tale fedus machinaturas constanter asseruerunt. Placet hac-
 tenus cunctis sententia. Haec habui ad te, frater mi, paucis bar-
 barie hac mea illota et quantumvis impolita scribere. Salutabis
 meo nomine (si apud vos est, nam ex fama quottidie huc ad
 nos expectatur) Cunradum nostrum, ad quem litteras meas de-
 7 dissem, ni eum expectarem. Is tamen, si aderit, sit novorum pre-
 sencium te indice particeps. Dominum Paulum volo salvere pluri-
 mum sicque valebis foeliciter in Christo Iesu mei (ut scis) memor
 tuque, si me amas, rescribe familiarius et grandiloquentiam tuam
 erga me posthabueris denuo. Vale. Datum Sembnicie XVIII. Mai, 8
 anno domini MDXXII. Tuus ut suus Bartholomeus Frankfordinus
 Pannonius.

Tot in litteris meis obeliscos ne abhorrueris, cum volanti et 9
 animo et calamo haec scripserim.

Prudenti ac ingenuo Georgio N. notario Crebnciensi 10
 dignissimo suo amicissimo amico Crebncie.

APPENDIX I.

HOMERI BATRACHOMYOMACHIA

METAPHRASTE IOANNE CAPNIONE.

- Ranarum murumque simul crudelia bella
Quaeque super genibus descripsi carmina nuper,
Nunc canere atque omnes hominum vulgare per aures
Est animus. Spirate, deae, sacrumque movete*
5 *Ex Helicone chorum vatique inducite cantum !
Nam non parva quidem fecere pericula mures
Horrida terrigenarum imitati bella Gigantum.
Talia mortales referunt primordia rixae.*
- Muscipulae rapido fugiens discrimina cursu*
10 *Conceptamque sitim cupiens sedare propinquo
Mus posuit barbam stagno dulcique liquore
Tam laetus, quem rana procul conspexit et inde
Garrula Limnocharis tali fit voce loquuta :
Qui sis, unde ad aquas venisti quive parentes,*
15 *Dic et vera refer nec te mendacia tangant ;
Nam si te nostro dignum narrabis amore,
Munera multa dabo tibi, quae monumenta relinquant
Hospicii et mecum nostris laetabere tectis.
At tibi si nostri proles et nomina cure :*
20 *Rex ego quippe vocor Physignatus inque palude
Nunc ranis praesum perque omnia saecula regno
Sumque satus Peleo, qui quondam Hydromedusa
Littore in Oceani genuit connexus amore.
Sed te conspicio robusto pectore et armis.
Certe alios superare duces, tum corpore honesto.
Ergo, age, continuo pandas stirpemque genusque !
Ad quem Psicarpax tali tum voce locutus :
Quid genus obscurum nullis cognoscere tentas,
Nomine nanque vocant omnes Psicarpaga mures*
30 *Magnanimusque pater Troxartes dicitur esse
Lichimyleque mihi genetrix, quae sanguine creta
Pernotredi olim sceptris regnoque superbi.
Haec postquam genuit me, cum mortalibus una
Nutrit atque cibum posuit ficusque nucesque.
Quonam igitur pacto nostro iungeris amori,
Cum certe nobis natura aliena genusque ?
Tu vitam in stagno ducis, mihi rodere cura
Et panem mollem tenuesque e farre placentas ;
Haec tacitus quoniam suspensis tollo canistris*
40 *Quaeque solent homines ventri mandare voraci
Quodque iecur certe tunica velatur in alba.
Non sane fugiunt pernae me frustra suillae,
Caseus et dulci nuper de lacte coactus
Mellitaeque dapes, summis quae pabula divis ;*
45 *Lauta hominum quicquid demum convivia poscunt
Et quaecunque coci palinis condita reponunt,
Nos soliti mures arguto rodere dente.
Nec strepitum belli fugio, sed semper in armis
Ante alios primus medio dux agmine versor.*
50 *Non hominem timeo quam magnum corpus habentem.
Sed lectum ingrediens ungues digitosque momordi*

- Et calcem strinxi, mihi nec dolor affuit, illi
 Nec facimus somnum placido discedere morsu.
 Sed duo praecipue, quae sunt animalia terris,
 Muscipulam miltvumque tremo portantia luctum
 Et tristem laqueum nobis lachrymabile fatum.
 Muscipulam in primis timeo quae saepe fugacem
 Ingressumque cavum loetali denotat astu.
 Nec raphanos rodo praegnansque cucurbita nobis
 290 Nec betae virides, viridis nec brassica gratus
 Est cibus; haud apio nimium delector amaro,
 Talis nanque cibus vobis solet esse sub undis.
 Ad quem subridens sic contra est rana locuta:
 Certe, hospes, nimium, nimium te tollis in alvo;
 Multa etiam rans stagno terraque supersunt,
 Nam victum ancipitem nobis Saturnius ipse
 Et terra saltare dedit, tum corpus in undis
 Occulere, ut laete vita vivamus utraque.
 Quod si scire velis, facile est tibi noscere cuncta,
 Si nostrum ascendas dorsum nodoque tenaci
 Constringas collum, ne delabaris in undas,
 Sed possis laetus domibus succedere nostris.
 Dixerat haec tergumque dedit, conscendit at ille
 Extemplo manibusque ambabus colla revinxit.
 Gaudet aquis primum, gaudet portuque propinquo
 Et gaudet liquidas illam sic nare per undas,
 Humida sed postquam sensit sua corpora fluctu
 (Heu, miserum!), faciem lachrymis perfudit et illum
 Poenitet, immeritos vellitque dolore capillos.
 Tum pedibus stringit ventrem, timet ipse, timore
 Ingemit et pavidum turbant discrimina pectus
 Et caudam liquidis ceu remum traxit in undis.
 Tum vultu lachrymans madefactus corpore toto
 Numina cuncta simul precibus votisque vocavit,
 Ut tandem optatam liceat sibi tangere terram.
 Non sic portabat taurus sibi pondus amatum
 Fluctibus Europam vexit cum littore Cretae,
 Ut rana attollens pallentia corpora fluctu
 Tergore supposito muri sua tecta petebat.
 300 Tum subito horrendum visu videre per undas
 Hidrum fatiferum tollentem colla sub auras,
 Quem simul aspexit gelido tum pectore rana,
 Corpora, dum cuperet vitare pericula tanta,
 Qui fuerat stagno misere periturus in illo,
 Immemor, o, socii trepidantia mersit in undis.
 Ille, simul sese cernit vectore relictum,
 Palluit et miserum cecidit resupinus in aequor
 Compressitque manus gemitu miserandus et omne
 Complevit stagnum tentatque evadere mortem
 310 Ter submersus aquis, liquidis ter mersus in undis
 Calcitrat et superas rediit moriturus in auras,
 Nanque humore graves ducebant pondere setae.
 Irrita sed postquam sensit conamina fato
 Iam medio, tales fundit ex ore querelas:
 Et caelare deos, Physignate, talia facta
 Sperasti, miseram cum me ceu vertice montis
 Volvisti stagnum levi de corpore in altum,
 Perfide, non terris ausus contendere contra,
 Nam neque luctando melior nec tollere plantas
 320 Doctior aut tandem palmis connectere palmas,
 Arte mala captum sed me, timidissime rerum,
 Proicis in fluctum. Cernit deus omnia vindex,*

- Nanque dabis poenas meritis pro talibus et iam
 Videris armatos horrendo ex agmine mures.
- 115 *His animam dictis spirantem vidit, in illis,
 Lichopinax, ripis stagni qui forte sedebat;
 Muribus exululans facinusque scelusque reportat.
 Quos (postquam audierant mortem) gravis impulit ira.
 Nec mora. Continuo murum genus omne superbum*
- 120 *Troxartis miseritum ad regia tecta vocari
 Praecipiunt, primum cum sol lusuraverit orbem,
 Nanque erat ille pater Psicarpagos arte perempti,
 Infelix stagno stabat cui corpus inane
 Nec, dum esset mollis, valuit contingere ripas,*
- 125 *Sed miser, ah, media nabat resupinus in unda.
 Illi, praecipites radiare ut lumine montes
 Aspiciunt, summi petiere palatia regis.
 Iamque trucem, laetho gnati qui percitus, iram
 Stringit et has fundit Troxartes pectore voces:*
- 130 *Solus ego, o socii, ranis immania passus,
 His tamen aspicio iam dudum fata parari.
 Tres ipse infelix genui (miserabile!) natos
 Atque orbem totidem nati liquere parentem.
 Muscipula primum laniavit, nanque retortis*
- 135 *Unguibus arripuit traxitque foramine curvo.
 Ast alii immites homines mala fata tulere,
 Lingnea dum miram fata invenere per artem,
 Quae laqueum appellant, horrenda pericula murum.
 Tertia restabat nobis charissima proles,*
- 140 *Solamen fuerat solus mihi nanque relictus:
 Hunc freta imperio miserum mala rana peremit.
 Nunc, agite, ornantes variis iam corpora in armis
 Agmine terribili ranarum tecta petamus!*
- Dixerat et cunctos animos excivit ad arma.*
- 145 *Tum cupidus belli Mavors haec agmina cingit:
 Cruribus in primis ocreas posuere fabales,
 Nanque fabas noctem virides rosere per illam
 Innumeras, quarum tum tegmina tota retexunt
 Sic tenues tunicæ belli vertuntur in usum;*
- 150 *Ardentem clypeum tenui ex umbone lucernæ
 Efficiunt; placuit thoracas nectere tergo
 Muscipulae, hinc etenim pellem traxere per artem;
 Atque acus est illis claro mucrone refulgens
 Hasta, opus horrendum Martis; neu caetera desint.*
- 155 *Dura nucum capiti posuerunt tegmina cuncti.
 Iam stabant mures instructi talibus armis.
 Auditū subito tum ranae percitæ ab altis
 Egrediuntur aquis nec non coguntur in unum
 In mediumque gravis petitur sententia pugnae.*
- 160 *Dumque animi partes belli versantur in omnes,
 Ecce satus magni Tirogliphi sanguine quondam
 Chytrobates prece, manibus qui sceptrâ gerebat,
 Talibus adveniens indixit funera belli:
 Me, ranae, mures vobis misere minantes*
- 165 *Terribili pugna, iam iam rapiatis ut arma,
 Nam Psycharpaga aquis misere videre peremptum,
 Dexterâ quem vestri regis mactavit. At omnes
 Robore, quae ranis præstatis, summite pugnam!
 Sic fatus. Sermo ranarum venit ad aures*
- 170 *Illarumque animos turbavit. Iamque superbo
 Succensent regi. Quid tum? Phisignatus infit:
 Nec murem laetho dedimus nec morte perire
 Vidimus, at certe, stagno dum ludit in alto*

- Demens et nantes ranas miratus, in ipso*
 175 *Mergitur et liquidis vitam spiravit in undis.*
Nunc ultro insontem accusant. Sed, quae via mures
Perdere fallaces possit, iam quaerile cunctae,
Nostra etiam quae sit sententia, discite, belli :
Una omnes animis ripa sedeamus in illa
 180 *Praecipiti variis inclusi corpora in armis,*
Ut, cum praerapidi veniant ex agmine mures
Moxque ruant, ipsos galeis rapiamus et altum
Omnibus in stagnum volvamus protinus armis :
Sic certe ignari nandi morientur et illi
 185 *Et murum nobis ponentur clara trophea.*
Dixerat atque omnes ranas innexuit armis,
Undique nam foliis malvarum crura recingunt.
Hinc aptant viridi beta thoracas et inde
Caulibus ingentes clypeos ; fuit omnibus hasta
 190 *Longior in manibus peracuta cuspidē iuncus,*
Pro galeaque ipsis velabat cochlea frontem.
Sic ripa instructus stabat tum exercitus alta
Crispabantque hastas ; animis complentur et omnes.
Iuppiter at claro superos mox cogit Olimpo ;
 195 *Tum bellum ostendit pugnatoresque feroces*
Innumeros longaque manu tum tela gerentes,
Ut ranae muresque fremant, videantur ut illi
Centauris similes similesque Gigantibus ; illi
Qui faveant murum genti ranisque superbis,
 200 *Quaeritur et placidis affatur Pallada dictis :*
Auxilium latura tuis ad praelia tendes
Muribus, o nata ?, nanque omni tempore sacro
Exultant templo luduntque altaribus omnes,
Nidore atque hylares sacris laetantur adesis.
 205 *Dixerat ; hunc contra sic est affata Minerva :*
O genitor, nec, si fusos fractosque viderem,
Muribus auxilium ferrem, nam numina nostra
Lesere et positas templis rosere coronas.
Haud opus exhaustos oleo nunc dicere lychnos,
 210 *Sed magis atque magis mentemque animumque remordet,*
Quod nuper factam tenui de stamine pallam
Assiduoque opere intexam, pulcherrima visu
Quae fuit et nostra multum spectabilis arte,
Rosere et laceram liquere foramine multo.
 215 *Quin etiam infoelix alieno stamine texti*
Iam poscor foenus ; superis res horrida divis ! —
Haud tamen est animus ranarum iungere genti
Auxilia, instabili semper cum mente pererrent.
Nanque olim, horisona cum tam defessa labore
 220 *Venissem pugna noctuque revolvere membra*
Optassem, tristi complerunt aethera voce
Protinus, haud tantumque loci spaciique dedere,
Ut possem dulci vel claudere lumina somno,
Sed noctem insomnem duxi capitique gravato,
 225 *Donec iam gallus submisit in aera cantum.*
Nunc superest, pugnent nostris sine viribus illi
Neve aliquis gladio corpus neu vulneret hasta
Membraque coelestum telo stringantur acuto,
Nam nulla audaces superum reverentia tangit
 230 *Nec trepidant bello nobis occurrere divis.*
Ergo omnes loeti pugnam spectemus ab alto !
Dixerat, ast alii fremuerunt aethere divi.
Una omnes hylares subito coguntur et ecce
Praecones veniunt belli iam signa ferentes ;

- 235 *Tunc tuba, quae manibus culicis portata canori,
 Increpuit pugnae sonitum, tum maximus alto
 Iupiter intonuit belli portenta futuri.
 Hipsiboas primus Lichenora percutit hasta,
 Ante alios stantem atque alto clamore minantem*
- 240 *Per mediumque iecur ventrem penetravit ad imum;
 Volvitur ad terram mollesque in pulvere crines
 Foedat et arma super sonitum fecere cadenti.
 Post hunc Troglodytes iaculo Peliona fixit,
 Traicit et telo pectus; cadit ille animusque*
- 245 *Evolat et nigra clauduntur lumina morte.
 Seucleus ast animum subito abstulit Embasichytro.
 Hinc Poliphemo ventrem transverberat hasta
 Artophagus; ruit ille volatque e corpore vita.
 Quem simul aspexit pereuntem, sustulit ingens*
- 250 *Limnocharis saxum, magnis quod viribus actum
 Trogloditis collum duri perfregit; at ille
 Corruit extemploque oculos clausere tenebre.
 Parte alia claram Lichenor dirigit hastam
 Illius in ventrem certusque in vulnere fixit.*
- 255 *Crambobachus fugiens ripis se delicit altis,
 Non tamen in stagno tutus, sed percutit illum
 Lichenor; cadit ille miser; tum sanguine leves
 Purpureo pertingit aquas et littora iuxta
 Tenditur et summa iacuit sublimis in unda.*
- 260 *Tirogliphon ripis Limnesius excipit hasta.
 Pernoglyphon spectans Calaminthes territus altum
 Desilit in stagnum fugiens clypeumque rigentem
 Proicit ad regem frangens. Hydrocharis urget
 Pernofagon saxo; nanque illi percutit altum*
- 265 *Sinciput et cerebrum patulis de naribus omne
 Liquitur et fuso turpatur sanguine terra.
 Lichipinax perimit praestantem Borborophontem
 Atque ruens hasta corpus transfixit; at ille
 Concidit et tenebris oculi velantur abortis.*
- 270 *Brassophagus spectans currit pedibusque cadaver
 Protrahit et stagno miserum quoque condidit alto.
 At tum Psicarpax socios non passus inultos
 Pedusiique iecur medium traiecit et alvum;
 Illius ante oculos cecidit vitamque reliquit.*
- 275 *Extemplo aspiciens hausit de pulvere limum
 Pelobates; quantum luti comprehendere pugnis
 Evaluit, tantum summis tum viribus actum
 Illius in frontem torsit faciemque maligno
 Involvit limo, dehinc caecum pene reliquit.*
- 280 *Admovet ille manum terrae et, quod forte iacebat,
 Sustulit immensum saxum, quo percudit illum
 Cruribus ac suram dextram perfregit; at ille
 Concidit et media iacuit resupinus harena.
 Craugasides venit auxilio commotus in illum,*
- 285 *Verberat et ventrem medium totumque recondit
 Iuncum, quem manibus gestabat cuspidē acuta,
 Dumque hastam recipit, funduntur viscera, ferro.
 Sitophagus ripis visu conterritus amnis
 Claudicat e bello fugiens fossaque profunda*
- 290 *Desilit et durum tentat depellere fatum
 Extremumque pedem Troxartes vulnerat hasta,
 Qui gnatum morti dederat; tum rursus in illum
 Irruit et nigrum tentat demittere ad Orcum.
 Tum quidam mures inter bellator et audax,*
- 205 *Artepibuli claro de sanguine natus*

- Qui fuerat gentemque suam superaverat armis,
 Nomine quenque vocant Meridarpaga ; iamque ferocem
 Aequabat Martem, quamquam sit iunior annis ;
 Hic animo exultans pro stagno constitit alto.
 300 Tunc hominum divumque pater sublimis Olympo
 Prospicit et fusas miseratus pectore ranas
 Caesariem quassat talique hinc voce locutus :
 Proh superi, quam mira oculis spectacula cerno,
 Terrorem ingentem video Meridarpaga in undis ;
 305 Perdere iam ranas ardet. Nunc ocyus omnes
 Pallada mittamus bello Martemque ferocem,
 Qui (quamvis fortem) cogant desistere pugnam.
 Dixerat ; hunc contra Mavors sic voce locutus :
 Nec nostrae, genitor, vires, nec Palladis arma
 310 Sufficiunt ranis miseris. Ipse aegida fortem
 Concute, qua saevo bello Titania proles
 Murmure cum magno cecidit saevique Gigantes.
 Dixerat. Ille manu candentia fulmina summit
 Et tonitru ingenti totum concussit Olimpum
 315 Vibratumque manu fulmen contorsit ; at illud
 Evolat extemplo, tum mures territat omnes,
 Haud tamen absistunt pugna, sed tollere ranas,
 Ardent atque omnes illarum perdere gentes.
 Sed pater omnipotens ranas miseratus ab alto
 320 Auxilium extemplo misit muresque fugavit.
 Nam genus adventat blesum rostroque recurvo
 Oblique ingrediens oculosque in pectore fixum ;
 Tergore tum duro dorsumque incude rigescit ;
 Obtortos oculos froenataque contulit ora ;
 325 Hos homines perhibent horrendo nomine caneros
 Bicipites, octo pedibus manibusque carentes,
 Qui murum subito caudasque pedesque manusque
 Morsibus infringunt ; haste flectuntur in ipsis.
 Deseruere locum mures pronique timore
 330 Corripuere fugam. Sub terras ibat Olimpo
 Phoebus, quum tanti cessit discordia belli.

APPENDIX II.

CASPAR URSINUS VELIUS SILESITANUS.

- Hoc, sacer antistes, magni tibi noster Homeri
 Dedicat exiguum Bartholomeus opus.
 Ille tuam assiduus vitam laudator et ingens
 Praeco ; per hunc crescit nomen in orbe tuum.
 5 Nemo Michaellem non novit honoribus auctum
 Florentemque opibus, moribus ingenuum.
 Atque ego miratus, cum de te plurima dixit,
 Vel solo notum nomine te colui.
 Quod si prestantem ingenio iuvenemque modestum
 10 Incipies inter gratos habere tuos,
 Haec tibi pretulerint cito tempore Moecenati
 Et par Caesaribus mox tibi nomen erit.
 Hoc age, nam reddes Augusti secula nobis,
 Ille, Venusinam, carmina culta, tyram.

ANNOTATIONES CRITICAE.

corr.: correxit — *om.*: omittit, omittunt — *sc.*: scilicet

I. — f

Tit. Bartholomeus—editae om.

1. — Dedicatio *om.* - 1. reverendo—ac domino] r. in Chr. patri dno. ac d. - 2. ceberme - uicum - Batrochiomachiam - hoc est] et hoc - consultatissie - Miurvae - Zolo - quidim - 3. Lucanus - Glaco - laudivit - 4 Qnare - disexapoton - frontem] fronde

2. — Carmen dedicatorium *om.* - 1. Ad—doctorem] Eiusdem ad r. in Chri. pa. d. ac d. Michaellem u. iu. doct. - Colecensem - 2. Ilion - 11. Bartholomeus

II. — sh

Tit. Bartholomeus—Gryllus om. sh

1. — Dedicatio *om. sh* - Brandenburgensi h - Slavorum h - Rugiaeque principij Rugiaeque perincipi h - 2. dominaitonis h - 3. dominationem] dom. s - per memoriam] pro memoria h - 4 Cunctatores] lunctatores h - et] ut sh - 5. strategematibus h - eis] eis h (eis II. 12., 243.) - ἀμύνεσθαι II. 12., 243. - 7. dictaturae h - peritissimi] peritissimus sh - 8 Moguntinensis h - alea sh - paginae aequissimo h - 10. presulae s, praesule h - 11. Aeschinis h - simimum (sic) sh - νιφάδεσσαν pro νιφάδεσαι - χειμερίσιον pro χειμερίηον (II. 3., 222.) - iustitiae h - pronenire (mendum typographicum pro prouenire) h - 112. observadissime h

2. — Comoedia Gryllus *om. sh* - 4. Prologus] Prologus in Gryllum comoediam Bartholomei (Bartholomaei h) Pannoni sh - 5. spectatores. Comaedus (Comoedus h) sh - acturis] acturi sh - 6. bleferones hirtas] pro blephara (supercilia) hirta - 7 admovete] admovet et h - defert] deffert sh - 10. nequa h - 12. urbaniorum h - 14. Clearchus *om. sh* - 22. aut] auc sh. - meum] a meum h - offendebat] attendebat h - 23. vacilanti h - 25. Atat] At h (sc. attat) - edes] sedes h - 29. Clearchus senex *om. sh* - ante] aute s - 30 qui] quid sh - 31. irridens h - 32. Vae h - 33 vicinum h - 37. Hem] Heu h - quaeo h - 52. filios] fiilios h - 55. Parasitus *om. sh* - Vae h - 56. ceu] cum*) sh - haerent h - 59. senes] tenes h - 61. Aethice h - laetitia h - 65. advenae h - 66. ne] nec h - 67. Vae h - 68. nunquam] numquem (sic) h - 75. Parasitus *om. sh* - ostium h - 76. mastigiem h - 77. gravatim] gruatim (sc. grvatim) sh, commendat gratiam h - 79. Parasitus—fiducia] in eum cum fiducia. Parasitus sh - nuntio h - 97. Aethicus h - 98. Parasitus *om. sh* - 109. aures sh - invenem h - 111. hic] his sh - eum] cum h - 112. coelicolae h - hic] his sh - 113. quas] quos sh - 115. praestate h - 120. Conde sc. Conde, conde - curantur h - probes h - 123. Parasitus *om. sh* - 131 si *om. sh* - pristinam sh - miserimus] miserrimis sh; fortasse miserimus, miserrimis - 132. egressus h - actutum] mactutum h - 134. Vides h - 136. promptvaris h - 137. quot] quod sh - 138. plandite h - post 1 8. Finis sh

III. — sh (k)

Tit. Bartholomeus—certamen] Vigilantiae et Torporis Virtute arbitra Bartholomaei Pannoni certamen sh

1. — Dedicatio *om. sh* - 1. patri domino ac domino] patri dn. ac dno. sh - domino suo] dno. suo sh - 2. prostantiores h - palestra h - pugnarent pro curarent vel firmarent - 3. quasi] qui sh - totius armis belli pro omnium armis bellorum - 4. domine] do. sh - ovamine] conamine h - 5. secius h - reverendissima dominitas] reverendiss. do. sh.

2. — Vigilantiae et Torporis Virtute arbitra certamen *om. sh* - 1. sed] seu sh - deviantur (fortasse deviant)] deviantes sh - 2. apage h - urgeat h delitias] fortasse delitiae - vigiles sc. nos - 3. squalidum k - 4. chimaera k - qui sc. quomodo - 5. caris k - crudulis s - insequem hk - 6. umquam k -

*) Corrigere fortasse ceu in cum editioe traditum.

Letheum k - Lethaeum sc. liquorem Lethaeum - 12. vigilia h 14. non urceum sc. non accipies urceum - 15. praebe hk - 21. grave somnum s, gravem somnum hk - 22. quisquis *pro* quis - 27. suplico *pro* supplico - 29. iussis missis hk - 33. Endymionis k - 37. Virtus om. h - 42. gallinaceorum k - proelium k - *post* 43. Τῆλος sh

IV.

1. — Ba — 1. Ihus B, Iesus a - Bartholomaeus a - F. *pro* Frankfordinus *sive* Frankfurter, Fontius a - hactenus a - 2. nihilo secius his a - saepissime a - symposium a - dominum dominum] d. d. B - praecipueque a - observadissimum B - strenuumeque a - pr(a)eter (*in abbreviatura*) bis B, praeter bis a - 3. domine] d. B - magister] ma. B - Volfgangus a - materiae a - proculdubio] proculdubio B - aliqua] *in abbreviatura* aliquod *scriptum est* B, aliquae a - hoc amico] *corr. ex* amico B - 4. sympotae (*sic*) a - que (*pro* quos)] quae a - me pr(a)esente *corr. e* pr(a)esente (*in abbreviatura*) B, praesente a - sumpsissetis a - egregiis a - 5. par] per a - rai] rei a - alitar] aliter a - quam (*in abbreviatura* fortasse quod)] quod a - merdavit] merdavit *corr. e* merdavit B - coquere fortasse *pro* coquere vultis - 6. parpetuum] perpetuum a - etiam a - supersedeo a - 7. in digitis] ni digitis a - viderem a - 8. domino] d. B - pr(a)ecipuo (*in abbreviatura*) B, praecipuo a - dominum] d. B

2 — Sa — 1. Ihus S, Iesus a — F. *pro* Frankfordinus *sive* Frankfurter, Fontius a - P. *pro* Pannonius *sive* Pannonus - loachimo a - salutem] sa. S - hexasticho a - octasticho a - 2. que] quae a - hymenaeo (*sic*) a - oppetit a - 3. imponuntur a *ante re deletum* s S - lacrimae a - 4. magistro] ma. S - mittet *pro* mittet, des *sive* mittet, dare velis a - Faticinata] Vaticanata a - secuturam a - aegrotarent a - 5. *ante* lice *corr. lice in correctione* S - Datae Budae a - Martii a - 6. domino] do. S

3 — Sa — 1. Ihus S, Iesus a - sympotas a - 2. magistris] m. S - exercitium a - occupationem a - tibi] tib (*sic*) S - consultiori a - Minervae a - 3. praecipe a - 4. Budae a - dominum] d. S - Victoris] Vic S - 5. Datae Budae a - 21] VI (*in nota*) a - F. *pro* Frankfordinus *sive* Frankfurter - M. fortasse manu propria aut magister - 6. domino] do. S - Viennae Pannoniae a - Bartholomeus Fontius (*secunda manus*) S - Bartholomeus Fontius Medicus (*tertia manus*) S

4. — Cmtvh — Tit. Ad—Crembniensem om. Cmtv, Bartholomaeus Francfordius Georgio Notario Crembniensi h - 1. Bartholomaeus h - occupationem mv - cecitas] ecclitas h - nostratium v - Croatiae m, Croatiae tvh - Carintia vh - 2. Zegnam mtv. - de quo et *corr. e* deque eo C - ovarunt om. mtv — graviter mtvh - proxixis t - 3. Neurem(n)berge (*in abbreviatura*) C, Neurembergae th - lezus t - *ante* cum *deletum* e C - 4. sponsae th - sue om. mtv, suae h - Mariae th - maritissimae (*sic*) t - indicta *corr. e* dicta C - di-aeta th - op. max. C, opt. max. mtvh - vertat mtv, vorsat h - 5. potius mtv - graviter mtvh - Turce *corr. e* Tarce C, Túrce m, Turcae th - sentiat mv - sententia mtvh - cunctae th - reliquae th - exidium m - frangentis *pro* frangentes - faedus t - *post* fedus *deletum* cunctas C - 6. Haec—scribere om. t - *post* paucis *deletum* ad te C - babarie Ch, barbarice mv - hac mea *corr. e* mea C - hac] hec mv - *post* illota *deletum* scribere C - inpolita m - vos] nos m - huc] hic v - nos] vos mv - exspectatur v - Conradum h - litteras h - 7. presentium m, presentium tv - iudice v - Dominum] D. Cmtvh - sicq m - feliciter mtv - scis] sis mtv - *ante* rescribe *deletum* rest C - et om. t - 8. Sembaicie m, Sembniciae th - VXIII t - suus] *propter corruptam chartam sola littera s (aut fortasse f) legi potest* C, frater mtvh - Bartholomaeus h - 9. in] in in C - literis t - hec mv - 10. dignissimo m

APPENDIX I. — f(tj)

Tit. Homeri—Capnion] Homeri Batrachomyomachia metaphraste loanne Capnion incipit f - 13. fit (*sc. infit*) sit fr (*sic j*) - 14. sis] fis fr - 19. eurae r - 27. Psycharpax r (29., [122.,] 272.; Ψυχάρπαξ) - 29. Psycharpax r (27., [122.,] 272.) - 30. decitur f (dicitur tj) - 31. Λειχομόλη (267.) - 32. Ητέονο-

κρόκιον - 36. genus quae r - 42. frustra fr (frusta; τόμος) - 44. summis quae] summisque f - 68. laeta j (*fortasse laetae, confer 72.*) - 80. striingit f - 81. pavidam f (pavidum rj) - discrimine f (discrimina rj) - 96. victore fr - 120. tum om. r - 123. Infoelix r (132.; 215.) - 127. palacia r - 132. infoelix r (123.; 215.) - 137. Lingea r (Ligneia j) (262.) - 139. Tercia r - 154. cetera r - 159. sententia r - 161. *Τυρογλόφρον* (260.) - 162. Chytrobates] *Ἐμβασίχνητος* - 170. lanque r - 171. *Φυσίγναθος* - 178. eciam—sententia r - 197. ut illi] et illi r - 207. nomina fr - 210. remordeat r - 212. nitextam r - 229. reverencia r - 237. Iuppiter r - 238. *Υψιβόας* 246. *Σεντλαῖος* - 247. Polyphemo r (*Πολύφρονον*) - 251. Troglodytis r (243; *Τρογλοθύτην*) - 252. extemplo f (extemplo rj) - 255. *Κραμβοφάγος* - 258. Purpureo r - 260. Tiroliphon f (161.; Tiroliphon j) - 261. *Πτερογλόφρον* - *Καλαμίνθιος* - territus] tertius f - 262. stagnum r (137.) 264. *Πτεροφάγον* - 265. crebrum f (crebrum rj) - 267. *Λειχονίναξ* (31.) - *Βορβοροκοίτην* - 268. hasta ruens f (ruens hasta rj) - 269. obortis] ab ortis fr (obortis j) - 272. Psycharpax r (27., 29., [122.]) - 273. *Πηλύσιον* - 274. oculos f - 282. surum fr - 284. Crangasides f (*Κρανγασίδης*) - 294. inter] nitet f, niter r (inter j) - 297. vocat fr - 300. diumque (*pro diuumque*) f (diuumque r) - Olimpo r - 313. candencia r - 317. assistunt f (absistunt rj) - 328. hastae r - post 331. Finis fr

APPENDIX II. — f

6. Florentumque

INDEX NOMINUM.

Aehates 2, 1, 9
 Acher s. Ayher (Aicher), Ioannes, medicus 4, 1, 2; 3, 4
 Acheron 2, 2, 59 134
 Achilles 2, 1, 4
 Aeacides v. Eacides
 Aeschines v. Eschines
 Aethicus s. Aeticus s. Etmicus, adolescens (Gr.) 2, 2, 2 11 13 15 16 30 48 54 61 97 111 113 114
 Aethiopia 2, 2, 132
 Aeticus v. Aethicus
 Aicher v. Acher
 Alba Regalis 1, 1, 1
 Albertus, avus Georgii Brandeburgensis 2, 1, 5 bis
 Albertus Maguntinensis episcopus, patruelis Georgii Brandeburgensis 2, 1, 8
 Albertus princeps et praesul Cruciferrorum Brussiae, cognatus Georgii marchionis Brandeburgensis 2, 1, 10
 Anchisiades 1, 2, 5
 Antaeianum exemplum 3, 1, 2
 Apellea imago 3, 2, 1
 Apollides adolescens (Gr.) 2, 2, 2 3 54 61 64 67 69 70 71 73 83 93 97 100 102 104 106 108 110 112 114
 Apollo 2, 2, 2 8 49 70
 Argentarius, Auripolides s. Auripolides, civis Siracusanus (Gr.) 2, 2, 10 113
 Argiva lustrica certamina 3, 1, 3
 Aristoteles 3, 2, 1
 Athenae 2, 2, 11
 Athenienses 2, 2, 111 — cives 2, 2, 21 130 - patricii 2, 2, 8
 Attica iuventus 2, 2, 70 Atticus civis 2, 2, 22
 Atrides 1, 2, 2 3
 Augustus App. II., 13
 Auripolides s. Auripollides v. Argentarius
 Ayher v. Acher
 Babilon 4, 4, 1
 Batrachomyomachia 1, t; 1, 2
 Boemi 4, 4, 4 bis
 Bohemus sc. Wolfgangus Heiligmaier Bohemus aut Iohannes Bohemus bibliopola in Feldkirch 4, 1, 2; 3, 4
 Bractea servus (Gr.) 2, 2, 13 18
 Brandeburgensis marchio (Georgius) 2, 1, 1
 Brussia 2, 1, 10
 Buda 4, 2, 5; 3, 4 5
 Caesares App. II., 12
 Capnio, Ioannes 1, t
 Carinthia v. Corintia
 Casimirus princeps, cognatus Georgii Brandeburgensis 2, 1, 9
 Cassaboriensis dux (Georgius marchio Brandeburgensis) 2, 1, 1
 Castrum 4, 4, 2
 Cato 3, 2, 1

- Chimera 3, 2, 4
 Christus, Iesus s. Ihesus 1, 1, 1; 2, 1. 3, 1, 1. 4, 1, 1; 2, 1; 3, 1; 4, 3 7
 Clearchus s. Clearchus senex (Gr.) 2, 2, 2 bis 13 14 17 28 29 34 35 37 39 41 43 45 47 49 51 53 74 90 91 93 95 97 103 105 107 109 111 114 116
 Clearchus v. Clearchus
 Colemicius v. Tansteter
 Colocensis, Michael, praepositus 1, 1, 1; 2, 1
 Conduz coquus (Gr.) 2, 2, 120 121
 Corintia (sc. Carinthia) 4, 4, 1
 Crembnicius 4, 4, 10
 Crembniciensis notarius, Georgius N. 4, 4, t 10
 Croacia 4, 4, 1
 Cruciferi 2, 1, 10
 Cunradus (Cordatus) 4, 4, 6
 Cupido 3, 2, 2
 Curii 2, 1, 11
 Danubium v. Tanubium
 Dardaniae manus 1, 2, 5
 Dares 2, 1, 10
 Drusones 2, 1, 11
 Eacides 1, 2, 3
 Endimeon 3, 2, 33
 Endymion v. Endimeon
 Entellus 2, 1, 10
 Eschines 2, 1, 11
 Ethicus v. Aethicus
 Fadianus v. Vadianus
 Favorinus 1, 1, 3
 Frankfordinus s. Frankfurter Pannonius s. Pannonus, Bartholomeus s. Bartholomaeus 1, 1, 1; 2, 11. 2, 1, 1. 3, 1, 1. 4, 1, 1; 2, 1; 3, 5; 4, 8. App. II., 2
 Gal'us (populus) 4, 4, 2
 Gamp, Victor, iuris doctor Viennae †1535. 4, 1, 2 8; 3, 4
 Georgius marchio Brandenburgensis 2, 1, 1
 Georgius Sztalmári episcopus Quinqueecclesiensis 3, 1, 1
 Georgius N. notarius Crembniciensis 4, 4, t 10
 Germani 2, 1, 9
 Glaucio 1, 1, 3
 Graecus 2, 1, 5
 Gryllus parasitus (Gr.) 2, 2, 3 18 60 62 74 97 115 122
 Haliactes servus fugitivus (Gr.) 2, 2, 83 117 122 125 126 bis 128 130 132 136
 Haliarchus s. Haliarcus senex (Gr.) 2, 2, 2 bis 28 33 36 37 38 40 42 44 46 48 50 51 52 74 76 78 80 82 84 86 88 90 92 94 95 96 97 99 101 116 118 120
 Haliarcus v. Haliarchus
 Hector 2, 2, 63
 Hercules 2, 1, 8. 3, 2, 15
 Homericia maiestas 1, 1, 2
 Homerus (v. Meonides) 1, t; 1, 4. App. II., 1
 Iesus s. Ihesus v. Christus
 Ilias 1, 2, 9
 Ilium 1, 2, 2
 Ioachimus patruelis Georgii marchionis Brandenburgensis 2, 1, 7
 Ioahimus s. Ioachimus v. Vadianus
 Ioannes patruus Georgii marchionis Brandenburgensis 2, 1, 6
 Iulius sc. Caesar 2, 1, 11
 Iupiter s. Iuppiter 2, 2, 34 65 96 112.3,2,3
 Lacijs Turnus 1, 2, 4
 Lethaeus sc. liquor 3, 2, 6
 Lingo servus (Gr.) 2, 2, 74 76 118 129 134
 Lucianus 1, 1, 3
 Ludovicus II. rex Hungariae 2, 1, 11
 Lutterus (Martinus) 4, 4, 3
 Maecenas v. Mecoenates et Moecenas
 Maenonides v. Meonides
 Maguntinensis episcopus Albertus patruelis Georgii marchionis Brandenburgensis 2, 1, 8
 Marci 2, 1, 11
 Maria 4, 1, 1; 2, 1; 3, 1; 4, 4
 Maro (Vergilius) 1, 1, 3
 Maximilianus imperator 2, 1, 9
 Mecoenates (v. Moecenas) 2, 1, 2
 Mediolanum 4, 4, 2
 Menelaus 2, 2, 68
 Meonides (v. Homerus) 1, 2, 9
 Meonium carmen 1, 1, 4
 Michael praepositus Colocensis, canonicus Albae Regalis 1, 1, 1; 2, 1. App. II., 5
 Minerva 1, 1, 2. 3, 1, 4. 4, 3, 2
 Minos 2, 2, 59
 Moecenas (v. Mecoenates) Ap. II., 11
 Neuremberga 4, 4, 3
 Nurenbergensis burggravus (Georgius marchio Brandenburgensis) 2, 1, 1
 Pannonia Vienna 4, 3, 6
 Pannonius v. Frankfordinus
 Paulus 4, 4, 7
 Petrus, Sanctus 4, 4, 2
 Pidinger, Wolfgangus s. Vofgangus, magister 4, 1, 3; 2, 4; 3, 2
 Pomeraniensis dux (Georgius Brandenburgensis) 2, 1, 1
 Pythagoras 3, 2, 1.
 Quinqueecclesiensis episcopus (Georgius Sztalmári) 3, 1, 1
 Reguli 2, 1, 11
 Roma 4, 4, 2
 Romanus 2, 1, 5 Romani 3, 1, 2

- Rugia 2, 1, 1
 Sanctus Vitus 4, 4, 2
 Sarmatia 2, 1, 10
 Saturnalia 3, 1, 4
 Sclavi 2, 1, 1
 Sembnicia 4, 4, 8
 Serpus servus (Gr.) 2, 2, 74 76 118 129
 Siculus 2, 2, 3 — vir 2, 2, 9
 Sigismundus, patruus Georgii marchionis Brandenburgensis 2, 1, 6
 Silesitanus, Caspar Ursinus Velius App. II, t
 Siracusae 2, 2, 9
 Siracusanus s. Syracusanus civis (Auripolides Argentarius) 2, 2, 10 — homo (Apollides) 2, 2, 113
 Sphinx 3, 2, 28
 Stettinensis dux (Georgius marchio Brandenburgensis) 2, 1, 1
 Stygiae paludes 2, 2, 115
 Syracusae, Syracusanus v. Siracusae, Siracusanus
 Szatmári, Georgius v. Georgius
 Tansteter (Tannstetter), Colemicus (Collimitius) Georgius, medicus, (142—1535) 4, 1, 2; 3, 4
 Tanubium (sc. Danubium) 4, 1, 5
 Torpor 3, 1, t 4; 2, t 5 ter 6 ter 7 9 11 13 15 17 18 bis 19 21 24 26 34 36 38 40 42
 Traianus 2, 1, 11
 Transilvani 4, 4, 5 Transilvaniae civitates 4, 4, 5
 Trinacria 2, 2, 9
 Tros 1, 2, 5
 Turca 4, 4, 5
 Turnus 1, 2, 4
 Ursinus v. Velius
 Vadianus, Ioachimus s. Ioachimus 4, 1, t 1 8; 2, t 1 3 5 6; 3, t 1 6
 Velius Silesitanus, Caspar Ursinus App. II, t
 Venusina lyra App. II, 14
 Venetae galeae 4, 4, 2
 Vergilius v. Maro
 Victor v. Gamp
 Vienna 4, 2, 6; 3, 6
 Vigilantia 3, 1, t 4; 2, t 1 bis 8 10 12 14 16 18 20 23 25 bis 26 27 28 29 31 33 41 42
 Virtus 3, 1, t; 2, t 27 28 30 31 32 35 37 39 41 bis 42 43 bis
 Zegnium 4, 4, 2
 Zoilus 1, 1, 2

INDEX NOMINUM APPENDICIS I.

- Artepibulus 295
 Artophagus 248
 Borbo ophontes 267
 Brassophagus 270
 Calaminthes 261
 Centauri 198
 Chyrobates 162
 Crambobachus 255
 Craugasides 284
 Creta 87
 Embasichytrus 246
 Europa, filia Agenoris 87
 Gigantes 7 198 312
 Helicon 5
 Hipsiboas 238
 Hydrocharis 263
 Hydromedusa 22
 Iupiter s. Iuppiter (v. Saturnius) 194 237
 Lichenor 238 253 257
 Lichipinax s. Lichopinax 116 267
 Lichopinax v. Lichopinax
 Limnesius 260
 Limnocharis 13 250
 Mars s. Mavors 145 154 298 306 308
 Meridarpax 297 304
 Minerva 205
 Oceanus 23
 Olympus v. Olympos
 Olympos s. Olympus 194 300 314 330
 Orcus 293
 Pallas 200 306 309
 Pedusius 273
 Peleus 22
 Pelion 243
 Pelobates 276
 Pernofagon 263
 Pernogliphon 261
 Pernotredus 32
 Phisignatus s. Physignatus 20 105 171
 Phoebus 331
 Physignatus v. Phisignatus
 Poliphemo 247
 Psicarp x s. Psicharpax 27 29 122 166 272
 Psicharpax v. Psicharpax
 Saturnius (v. Iupiter s. Iuppiter) 66
 Seucleus 246
 Stophagus 288
 Tirogliphus s. Tirogliphos 161 260
 Titania proles 311
 Troglodites s. Troglodytes 25 243
 Troglodytes v. Troglodites
 Troxartes 30 120 129 291

BIBLIOTHECA
SCRIPTORUM MEDII RECENTISQUE ÆVORUM

REDIGIT LADISLAUS JUHÁSZ, SZEGED (HUNGARIA)

SAECULA XII—XIII.

[Anonymus] P. magister quondam Bele regis Hungarie notarius, Gesta Hungarorum, ed. L. Juhász. 1932.

SAECULA XIV—XV.

Ravenna, Iohannes de, Epistolarum liber, ed. L. Smith. (Excuditur.)
— Memorandarum rerum liber, ed. L. Smith. (Excuditur.)

SAECULUM XV.

Barius, Nicolaus—Kostolan, Georgius Polycarpus de—Hungarus, Simon—Zagabriensis, Georgius Augustinus, Reliquiae, ed. L. Juhász. 1932.

Bonfinis, Antonius de, Rerum Ungaricarum Decades, edd. I. Fögel—B. Iványi—L. Juhász (in IV tomis).

Tomus I. — Decas I. cum introductione et III reproductionibus codicum phototypicis. 1936.

Tomus II. — Decas II. 1936.

Tomus III. — Decas III. 1936.

Tomus IV. Pars I. — Decades IV. et dimidia V. 1941.

Tomus IV. Pars II. — Appendix Bonfiniana. Index nominum. (Excuduntur.)

— (Antonius Bonfinis), Symposion de virginitate et pudicitia coniugali, ed. St. Apró. 1943.

Callimachus Experiens, Attila. Accedunt opuscula Quintii Aemiliani Cimbriaci ad Attilam pertinentia, ed. T. Kardos. 1932.

Corsinus, Amerigus, Compedium in vitam Cosmi Medicis ad Laurentium Medicem, ed. L. Juhász. 1934.

Cortesius, Alexander, De laudibus bellicis Matthiae Corvini Hungariae regis, ed. I. Fögel. 1934.

Martius Narniensis, Galeottus, Carmina, ed. L. Juhász. 1932.

— De egregie, sapienter, iocose dictis ac factis regis Mathiae ad ducem Iohannem eius filium liber, ed. L. Juhász. 1934.

— Epistolae, ed. L. Juhász. 1930.

— Invectivae in Franciscum Philelphum, ed. L. Juhász. 1932.

Rabensteinensis, Iohannes de, Disputacio, ed. B. Ryba. 1942.

Seneca, Thomas, Historia Bononiensis. Qualiter Galeatius Marescotus eques extraxit Hannibalem Bentevolum de carceribus et reliqua per utrunque gesta. Carmen epicum, ed. I. Fögel. 1932.

SAECULA XV—XVI.

- Andronicus** Tragurinus, Matthaëus, Epithalamium in nuptias Vladislai Pannoniarum ac Boemiae regis et Annae Candaliae reginae, ed. L. Juhász. 1933.
- Canter** Frisius, Iacobus, Rosa Rosensis, ed. B. Ryba. 1938.
- Celtis** Protucius, Conradus. Libri odarum quattuor — Liber epodon — Carmen saeculare, ed. F. Pindter. 1937.
- Ludi scaenici (Ludus Dianae — Rhapsodia), ed. F. Pindter. 1945.
- Oratio in gymnasio in Ingelstadio publice recitata. Cum carminibus ad orationem pertinentibus, ed. Io. Rupprich. 1932.
- Quattuor libri amorum secundum quattuor latera Germaniae — Germania generalis. Accedunt carmina aliorum ad libros amorum pertinentia, ed. F. Pindter. 1934.
- Fontius** Florentinus, Bartholomaeus, Carmina, edd. I. Fögel—L. Juhász. 1932.
- Epistolarum libri III, ed. L. Juhász. 1931.
- Hassensteinus** baro a Lobkowitz, Bohuslaus, Epistolae. Accedunt epistolae ad Bohuslaum scriptae, ed. A. Potuček. 1946.
- Scripta moralia — Oratio ad Argentinenses — Memoria Alexandri de Imola, ed. B. Ryba. 1937.
- Naldus** Florentinus, Naldus de, Elegiarum libri III ad Laurentium Medicen, ed. L. Juhász. 1934.
- (Naldus Naldius), Epigrammaton liber, ed. A. Perosa. 1943.
- Strozza**, Titus Vespasianus, Borsias (Fragmenta) — Bucolicon liber, edd. I. Fögel—L. Juhász. 1933.
- Verinus**, Ugolinus, Panegyricon ad Ferdinandum regem et Isabellam reginam Hispaniarum de Saracenaë Baetidos gloriosa expugnatione, edd. I. Fögel—L. Juhász. 1933.

SAECULUM XVI.

- Corvinus**, Elias, Ioannis Hunniadae res bellicae contra Turcas. Carmen epicum, ed. O. Sárkány. 1937.
- Cybeleius** Varasdiensis, Valentinus, Opera (Carmina et Opusculum de laudibus et vituperio vini et aquae), ed. M. Révész. 1939.
- Frankfordinus** Pannonius, Bartholomeus, Opera quae supersunt, ed. A. Vargha. 1945.
- Olahus**, Nicolaus, Carmina, edd. I. Fögel—L. Juhász. 1934.
- Hungaria — Athila, edd. C. Eperjessy—L. Juhász. 1938.
- Sirmiensis**, Georgius, Epistola de perdicione regni Hungarorum, edd. L. Erdélyi—L. Juhász. (Excuditur.)
- Stretzinger**, Thomas, Oratio de divo Leopoldo III. Austriae marchione in universitate Vindobonensi habita, ed. H. Maschek. 1934.
- Taurinus** Olomucensis, Stephanus, Stauromachia, id est Cruciatorum servile bellum (Servilis belli Pannonici libri V), ed. L. Juhász. 1944.
- Thyrnavinus**, Martinus, Ad regni Hungariae proceres, quod in Thurcam bella movere negligunt. Carmen epicum, ed. L. Juhász. (Excuditur.)
- Wrancius** Sibenicensis Dalmata, Antonius, Expeditionis Solymani in Moldaviam et Transsylvaniam libri duo. De situ Transsylvanicae, Moldaviae et Transalpiniae liber tertius, ed. C. Eperjessy. 1944.

SAECULA XVI—XVII.

- Istvanffy**, Nicolaus, Carmina, ed. I. Holub—L. Juhász. 1935.